

ZPRAVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Zpravodaj je tištěn na papíru původem z lesů s certifikátem FSC (Forest Stewardship Council), kde se hospodářství sociálně a ekologicky šetrným způsobem podle stanovených standardů.

Foto Martin Vondra

KONCERT PRO PŘÍRODU

Nádvoří treboňského zámku zaplnila 2. září více než tisícovka lidí. Přilákal je Koncert pro přírodu, na kterém vystoupili Dan Bárta se skupinou Illustratosphere a Lenka Dusilová se svým Bandem.

Koncert pro přírodu letos poprvé uspořádalo Ministerstvo životního prostředí spolu se Správou Národního parku a CHKO Šumava. Večerem provázel populární redaktor a moderátor České televize Vladimír Kořen. Mezi posluchači nechyběla například ministryně zdravotnictví Dana Jurásková.

„Lidí bylo plné nádvoří a myslím, že se dobře bavili. Pevně doufám, že se podařilo splnit i hlavní cíl, pro který jsme koncert uspořádali – ukázat lidem, že příroda je hodnota, kterou stojí za to chránit, že mezi našimi přírodními klenoty jsou poklady srovnatelné s národními kulturními památkami a symboly, jako je Národní divadlo či kutnohorský chrám sv. Barbory. A že je ochrana přírody důležitá i pro známé uměl-

ce, jakými jsou Dan Bárta a Lenka Dusilová,“ zhodnotil koncert ministr životního prostředí Ladislav Miko.

Lenka Dusilová i Dan Bárta se ve prospěch české přírody vzdali svých honorářů. Součástí koncertu byla i dražba předmětů, které do ní věnovali Lenka Dusilová, Dan Bárta a Vladimír Kořen. Výtěžek dražby spolu s honorářem Vladimíra Kořena – tedy celkem 25 000 Kč – byl odeslán na účet Nadace Partnerství na podporu výsadby stromů v programu Strom života.

Organizátoři se rovněž snažili co nejvíce snížit ekologickou stopu samotného koncertu: na nádvoří byly umístěny nádoby na tříděný odpad. Kelímky na pivo a limonádu byly zálohované a vyrobené z biologicky rozložitelného plastu. „Rádi bychom z toho

OBSAH:

Události měsíce

Šumava: kůrvec pod kontrolou.....	2
2012: konec žárovek.....	4
Reklama, která není „greenwashing“	4
Ekonomika ekosystémů a biodiverzity	5
Ochrana ohrožených, úleva pro chovatele	7
Odvrácena žaloba proti ČR	7
Zásadní zákon na ochranu přírody.....	8
Jak vznikl Koncert pro přírodu.....	8

Téma

eEnvironment.....	10
-------------------	----

Z dění v rezortu

KRNAP: Boj se šťovíkem	13
------------------------------	----

Obce a regiony

Šetrná turistika.....	14
Vize Šumava 2020	14

Analýzy, souhrny, komentáře

Přední světové ekonomiky vidí cestu z krize v zeleném růstu.....	15
Návrh nového zákona o ochraně ovzduší	16
Kongres biologie ochrany přírody	18
Vývoj situace v lesích NP Šumava.....	20
Zoo Liberec – první v Česku i na Slovensku	22

Diskuze

Otevřený dopis ministra.....	24
Bioakademie 2009 očima účastníků	26

udělali tradici každoročních Koncertů pro přírodu. Příští rok by se mohl konat například v Národním parku České Švýcarsko, který bude slavit desáté narozeniny,“ řekla vedoucí oddělení PR a komunikace MŽP Barbora Pečová.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

Šumava: kůrovec pod kontrolou

Správa Národního parku a CHKO Šumava spolu s Ministerstvem životního prostředí informovala 25. srpna o aktuální situaci a populaci kůrovce v horských smrčínách.

Samozřejmě víme, že na Šumavě kůrovec je. Ale z předložených dat i jeho průběžného detailního sledování jasně vyplývá, že se vše vyvíjí přesně tak, jak ministerstvo i správa národního parku očekávaly. Kůrovec je plně pod kontrolou a zasahujeme proti němu přesně podle plánu a zásad diferencovaného managementu. Žádné ohrožení nehrozí," řekl ministr životního prostředí Ladislav Miko.

„Vyjádření hejtmana Jihočeského kraje Jiřího Zimoly nemohu proto bohužel vnímat jinak, než jako předvolební rétoriku, která má nejprve vyděsit voliče údajnou hrozbou katastrofy, a následně je nalákat na iluzi rychlého řešení," dodal ministr Miko. „Pokud by se realizovala představa hejtmana Zimoly a do nejvyšších partií Šumavy vjela těžká těžařská technika, znamenalo by to zásadní ohrožení tamních ekosystémů a v důsledku i ohrožení samotné existence národního parku. Je na čase to otevřeně pojmenovat," shrnul Ladislav Miko.

„Mám za to, že Šumavě a ochraně tamní přírody škodí především podobné vyhrocování a politizace debaty, která by měla být spíše věcnou a odbornou diskusí," řekl ministr životního prostředí. „Věcnou debatu nabízím krajům i obcím trvale a nadále o ni stojím. O zřízení jaké-

si krizové komise ale opravdu neuvažuji," dodal Miko.

„Úvahy o vyhlášení stavu nebezpečí, když hrozí stromům v lese jejich přirozený nepřítel, kterým je kůrovec, jsou nesmyslné. Pak by museli stav nebezpečí vyhlásit prakticky všichni hejtmani v České republice, protože kůrovcová kalamita je realitou celé střední Evropy a tedy i hospodářských lesů v celé naší zemi," konstatoval ministr Miko.

Je faktem, že kůrovcová kalamita v ČR je dosud nejhorší v celé sledované historii – posledních 50 let. V roce 2008 stoupl objem kůrovcem napadených stromů na rekordních 2,5 milionu m³. Kůrovec v Národním parku Šumava ale tvoří pouze necelé jedno procento jeho výskytu v České republice a napadené stromy v bezzásahových zónách představují necelou polovinu procenta. Více než 99 % kůrovcové kalamity se odehrává v hospodářských lesích. Například lesy v Moravskoslezském kraji tvoří 30 % kůrovcové kalamity, kalamitu řeší i lesníci v hospodářských lesích v Královéhradeckém a Jihočeském kraji, na Vysočině a dalších regionech. Kůrovec se přitom evidentně nešíří z národního parku do hospodářských lesů, protože ve vyšších polohách jeho rojení nastává přibližně o měsíc později, což vyplývá i z dokumen-

tace České inspekce životního prostředí z letošního roku. Navíc je většina kůrovcem napadených hospodářských lesů od národního parku poměrně vzdálená.

Ministr Miko rovněž komentoval zprávu dvanáctičlenného týmu lesníků publikovanou 23. srpna tohoto roku, zpracovanou pro Jihočeský a Plzeňský kraj. „Poměrně citlivě jsem vnímal, že hejtman prezentoval výsledky práce oné skupiny dříve, než je poskytl Ministerstvu životního prostředí a Správě NP Šumava, které přitom mají péči o lesy v národním parku na starosti. Správa národního parku vycházela autorům zprávy po celou dobu jejich práce vstříc, a přesto nikdo z jejich zástupců, ani ze zástupců MŽP nebyl na prezentaci výsledků ani pozván," řekl ministr Miko a dodal: „Je zarážející, že mezi autory zprávy o lesích v národním parku, tedy nikoli hospodářských lesích, jsou samí lesníci, ale žádný přírodovědec. Z odborného hlediska jde tedy o velmi jednostranný pohled. Kromě toho mě velice mrzí, že v týmu nebyl žádný zástupce MŽP ani Správy NP Šumava," uzavřel ministr životního prostředí.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

▲ O kůrovci na Šumavě veřejnost informovali: ředitel Správy NP a CHKO Šumava František Krejčí, ministr životního prostředí Ladislav Miko a ředitel Správy NP Bavorský les Karl Sinner.

▲ Kroky MŽP a Správy NP a CHKO Šumava podpořili také bývalí ministři životního prostředí Martin Bursík (SZ), Libor Ambrozek (KDU-ČSL) a Bedřich Moldan (ODS).

Foto Eva Veverková

Následky orkánu KYRILL a obnova lesa na Šumavě

Pohled na následky orkánu Kyrill ze začátku roku 2007 v horských smrčinách Šumavy nabízí od začátku srpna turistům nová zážitková trasa, kterou otevřela Správa Národního parku Šumava poblíž rozhledny na Poledníku.

▲ Orkán Kyrill v roce 2007 silně zasáhl i šumavské horské smrčiny. Přímo do středu polomu na Poledníku vede od srpna nová, zhruba 700 m dlouhá turistická trasa.

▲ Rozhledna na Poledníku.

▲ Jedno patro rozhledny na fotografiích dokumentuje následky orkánu Kyrill, další patro je věnováno expozici železné opony, která oddělovala Československo od SRN a Rakouska.

▲ Pohled z rozhledny na Poledníku ukazuje následky kácení kůrovcových smrků ve vrcholových partiích hor i následky orkánu.

▲ Zážitková trasa dovede turisty na vyhlídkovou plošinu v polomu, který Kyrill vytvořil v původním horském smrkovém lese – horské klimaxové smrčíně.

▲ Návštěvníci vidí nejen spoušť, kterou napáchal Kyrill, ale také počínající obnovu horského lesa.

◀ Někdejší podsadby i přirozené zmlazení smrku, ale také jeřábu, vrby či osiky dávají základ novému horskému lesu.

Pod rozhlednou je jedno z nouzových nocovišť, která umožňují turistům přejít postupně celou Šumavu a legálně přenocovat v nejceněnějších partiích národního parku. ▶

2012: **konec žárovek**

V celé Evropské unii začal 1. září 2009 platit zákaz prodeje klasických žárovek (tzv. edisonky) s příkonem vyšším než 100 W a halogenových žárovek s příkonem nad 80 W (pokud nesplňují alespoň energetickou třídu C).

Ušetří se spotřeba celé Belgie

Zákaz stanovuje nařízení Evropské komise z března 2009, na němž se shodli představitelé všech 27 států Unie. Zásadním důvodem pro přijetí tohoto nařízení jsou úspory energie a také snižování emisí skleníkových plynů i emisí škodlivých lidskému zdraví. Množství elektrické energie, jež by se mělo díky postupnému odklonu od klasických „edisonky“ v celé EU ušetřit, odpovídá podle propočtu Evropské komise spotřebě elektřiny celé Belgie. Emise se ročně sníží o zhruba 32 milionů tun oxidu uhličitého.

Úsporky mají také výrazně vyšší životnost, než „edisonky“, pokud zákazník zvolí kvalitní výrobek. Na účtech za elektřinu spotřebitelé ušetří – průměrná domácnost by měla podle odhadu Evropské komise ušetřit ročně více než 1200 Kč (až 50 eur). Díky čtvrtinové spotřebě elektřiny se vyšší počáteční investice do zářivky vrátí již do jednoho roku.

Jak si dobře vybrat zářivky

Zákazníci si dnes mohou vybírat ze široké škály nabízených úsporných kompaktních zářivek, které jsou mnohem efektivnější než klasické žárovky. Kompaktní zářivky se vyrábějí v mnoha provedeních: klasické trubkové, s matnou baňkou či svíčkové (tzv. miňonkové).

„Při nákupu kompaktní zářivky je třeba pouze dbát na několik základních vlastností,“ říká Juraj Krivošík ze Střediska pro efektivní využívání energie (SEVEN), o. p. s. a konkretizuje:

- Pro zachování stejné intenzity světla jako u žárovek by měl být příkon kom-

paktní zářivky přibližně 4x menší než žárovky – náhradou 60 W žárovky je 15 W kompaktní zářivka.

- Kompaktní zářivky by měly být označeny životností 6–10 let a větší (při průměrném svícení 3 hodiny denně).

- Barva světla by měla být označena jako „teplá bílá“ (na obalu kód 2700K nebo 827).

- Je vhodné volit spíše produkty velkých a renomovaných výrobců.

„Při dodržení těchto jednoduchých kroků vás kompaktní zářivka potěší dlouhým životem, příjemným světlem a mnohem nižšími náklady za elektřinu,“ shrnuje Juraj Krivošík.

Postupná výměna

Čiré (průhledné) světelné zdroje budou vyměňovány postupně. Letos v září začalo platit omezení pro žárovky o příkonu 100 W a více, které budou muset být v energetické třídě C a lepší. (Prodejny mohou i po 1. září klasické „stowattovky“ prodávat dál až do vyčerpání zásob.) Stejná povinnost postupně bude platit pro žárovky s příkonem 75 W (v roce 2010), 60 W (v roce 2011) a v roce 2012 pro všechny žárovky.

Bude-li z estetických důvodů zákazník požadovat čiré světelné zdroje, je možné zvolit čiré halogenové žárovky, které jsou od klasických žárovek k nerozeznání a které mají energetickou třídu B či C. Tyto žárovky jsou vyráběny ve výkonech 18 W, 28 W, 42 W, 54 W, 70 W, 100 W a oproti klasickým žárovkám mají dvojnásobnou životnost. Tyto výrobky mají o 30 až 50 % nižší spotřebu energie, okamžitý náběh,

stejně rozměry jako klasická žárovka a jsou plně stmívatelné. V místnostech, kde se svítí kratší dobu, nebo pro ty, kdo úsporné kompaktní zářivky nechtějí používat, jsou tedy plnohodnotnou a ekonomicky rovněž efektivní alternativou.

Recyklace zářivek

Na rozdíl od klasických žárovek obsahují ovšem úsporné zářivky rtuť (v průměru 5 mg), která by se ze skládek mohla uvolňovat do půdy či podzemních vod. Po použití se s nimi tedy musí nakládat jako s elektroodpadem. To znamená, že nesmí končit ve směsném odpadu a je třeba je odevzdávat na místech k tomu určených. Tedy například v obchodech, kde se prodávají, ve sběrných dvorech nebo tam, kde příslušné kolektivní systémy (Ekolamp) instalovaly své sběrné nádoby. Recyklace vysloužilých úsporek přitom znamená opětovné využití až 95 % obsahu rtuti.

Postupný přechod k moderním efektivním zdrojům světla se týká pouze běžných světelných zdrojů užívaných v domácnostech. Netýká se tedy žárovek s reflektory, speciálních žárovek do trouby a chladničky, dekorativního osvětlení ani osvětlení, které se používá v průmyslových, obchodních a jevištních prostorech.

Přehled kvalitních náhrad za klasické žárovky najdete například na adrese www.usporiesporebice.cz. Odpovědi na často kladené dotazy najdete na stránkách MPO www.mpo.cz.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

Reklama, **která není „greenwashing“**

V pořadí již druhá firma získala od Ministerstva životního prostředí certifikát věrohodnosti pro své vlastní environmentální tvrzení.

Certifikát obdržela společnost Steko za vlastní environmentální tvrzení: Krbové vložky řady Venus mají „vysokou účinnost

a nízký obsah oxidu uhelnatého ve spalínách“. CENIA, česká informační agentura životního prostředí již osvědčení zveřejnila ve své databázi environmentálních tvrzení

na adrese www.cenia.cz/zelena-tvrzeni. To znamená, že dané tvrzení bylo ověřeno Radou Národního programu environmentálního značení z hlediska souladu

s normou ISO 14021, a proto je možné je považovat za pravdivé a věrohodné. Zároveň dokládá, že je výrobce připraven poskytnout zájemcům podrobné informace o vlastnostech výrobku, díky kterým se o pravdivosti environmentálního tvrzení sami přesvědčí.

„Vlastní environmentální tvrzení“ je reklamní sdělení, které upozorňuje na vlastnosti propagovaného produktu ve vztahu k životnímu prostředí, např. že je recyklován, biologicky rozložitelný, méně znečišťuje životní prostředí apod. Toto sdělení může mít podobu obrázku, sloganu, videosekvence apod. Spotřebitelé se s nimi setkávají ve sdělovacích prostředcích den co den, aniž by si to vždy uvědomovali. Mnohá tvrzení jsou však klamavá a dojem o větší šetrnosti propagovaných

produktů k životnímu prostředí je neopodstatněný a falešný. Pak se jedná se o tzv. „greenwashing“.

CENIA nabízí výrobcům bezplatnou registraci používaných vlastních environmentálních tvrzení a zveřejnění v databázi jejich uživatelům jako potvrzení, že tyto informace o jejich výrobcích jsou důvěryhodné a splňují požadavky správnosti a etiky dané zmíněnou mezinárodní normou ISO 14021. Ta je souborem pravidel pro tvorbu a užívání důvěryhodných a nezavádějících vlastních environmentálních tvrzení v marketingu, jejichž platnost lze ověřit na základě veřejně dostupných informací.

„Registrace je prospěšná jak pro firmy, tak pro spotřebitele. Firmám potvrzuje kvalitu výrobků nebo služeb, které se

nemohou nebo nechtějí ucházet o značku Ekologicky šetrný výrobek. Zároveň i skutečnost, že se firma dobrovolně rozhodla dodržovat výše zmíněná pravidla, svědčí o jejím férovém přístupu k zákazníkům a zvyšuje její kredit. Spotřebitelům databáze pomůže rozpoznat, na jaké informace o výrobcích se může při výběru zboží spolehnout, a odlišit pravdivá tvrzení od falešných,“ říká Pavel Hrubý, který se v CENIA zabývá registrací environmentálních tvrzení a poradenstvím při jejich tvorbě.

Podrobnější informace o bezplatném poradenství CENIA při tvorbě „zelené reklamy“ a registraci vlastních environmentálních tvrzení najdete na stránce www.cenia.cz/vet.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

Přístup ke společnému bohatství – vodě

Devatenáctého ročníku Světového týdne vody se v srpnu 2009 ve Stockholmu zúčastnil rekordní počet účastníků – více než 2 400. Týden s mottem Přístup k vodě jako společnému bohatství se nesl ve znamení množství přednášek a seminářů na dané téma.

Dva dny letošního Světového týdne vody byly věnovány otázkám klimatických změn a adaptačním opatřením v oblasti vod. Cílem těchto jednání bylo poslat další jasnou zprávu o nezbytnosti řešení adaptačních opatření zejména ve vodním hospodářství na jednání ke klimatickým změnám v Kodani, která proběhnou v prosinci tohoto roku.

Mnoho seminářů a přednášek se zabývalo otázkou přeshraniční spolupráce. Nejaktuálnějším bodem je v tomto ohledu rostoucí počet zemí, které již ratifikovaly Úmluvu OSN o právu nenavigačního užití mezinárodních vodních cest. Konvence byla přijata již v roce 1997, avšak kvůli malému počtu ratifikujících států stále nevešla v platnost. Tento legislativní nástroj je důležitý zejména pro státy rozvojového světa, kde je otázka sdílení společných povodí stále tabu. Státy EU, včetně ČR, a také některé další státy Evropy jsou smluvními stranami jakési evropské alternativy zmíněné konvence – Úmluvy o vodách.

Sanitace a hygiena jsou stále jedním z největších problémů nejen vodního hospodářství, ale také zdraví lidské populace.

Téma úzce souvisí s jakostí vody, která je zhoršována právě nedostatečným čištěním odpadních vod a zneškodňováním závadných látek, které jsou vypouštěny do vod. Téma Jakost vody bude ústředním mottem Světového dne vody 2010 (22. března 2010). Podrobnosti k tomuto dni jsou k dispozici na stránkách organizace UNEP, která bude hlavní zaštiťující organizací.

Česká republika se aktivně zapojila do evropské části mezinárodního projektu Waterstewardship, který se v současné době zabývá otázkami hospodaření s vodou v sektorech, které jsou velký-

mi odběrateli vody, jako je zemědělství, průmysl, turismus a urbanizovaná území (státní i soukromé subjekty).

Na Světovém týdnu vody byla již tradičně předána významná ocenění. Vedle ocenění pro přínos v oblasti ochrany vod (Dr. Bindeshwar Pathak, Indie) to byla také cena pro mladé vědce (Ceren Burçak Dag, Turecko) a ocenění v oblasti průmyslu (Trojan Technologies, Kanada).

Více na: www.worldwaterweek.org

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP, upraveno (red)*

Klimatické a meteorologické služby pro každého

Deklaraci, která je základem pro vytvoření globálního rámce pro zlepšení přístupu ke klimatickým a meteorologickým službám, přijala 3. září 2009 třetí Světová klimatická konference, kterou v Ženevě uspořádala Světová meteorologická organizace (WMO).

Zlepšení přístupu ke klimatickým a meteorologickým službám má umožnit co nejefektivnější systém varování a předcházení přírodním katastrofám spojeným se změnami klimatu. Závěrečnou deklaraci, která tento rámec vytváří, odsouhlasili zástupci více než 150 zemí světa. Cílem je zajistit, aby i obyvatelé nejchudších zemí měli stejný přístup k informacím o klimatu jako lidé v zemích bohatých. Jde mimo jiné o včasné varování před nebezpečnými jevy typu tsunami a hurikánů či o informovanost rolníků v odlehlých afrických regionech

o očekávaných záplavách a vlnách sucha. Generální tajemník WMO Michael Jarraud přijatou deklaraci označil za „milník na cestě k tomu, aby meteorologické a klimatické služby byly dostupné opravdu každému“.

Českou delegaci vedl první náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík, jejím členem byl rovněž náměstek ředitele Českého hydrometeorologického ústavu (ČHMÚ) Radim Tolasz. „Výsledek ženevských jednání vítám. Je to důležitý vědecký příspěvek pro finální fázi klimatických vyjednávání, přesně v duchu zásady, že

politická rozhodování mají být postavena na vědeckém základě a poznatcích. Pro politiky, kteří budou na klíčovém prosincovém summitu v Kodani jednat o nové světové klimatické dohodě, jsou podobné závěry vědecké komunity naprosto klíčové,” řekl Jan Dusík.

Více informací o konferenci na adrese <http://www.wmo.int/wcc3>.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

Ekonomika ekosystémů a biodiverzity

Fascinující a nádherná rozmanitost evropské přírody je v ohrožení. Ničení přirozeného prostředí způsobeného vývojem lidstva a měnící se klima jsou jen dvěma z mnoha faktorů, jenž ročně vymažou z naší planety odhadem 140 000 druhů.

Německé spolkové ministerstvo životního prostředí a Evropská komise s podporou dalších partnerů společně iniciovali zprávu *Ekonomika ekosystému a biodiverzity (The Economics of Ecosystems and Biodiversity – TEEB)*. Je to globální studie pro zhodnocení nákladů souvisejících se ztrátou biodiverzity a s tím spojeného poklesu ve službách ekosystému po celém světě. Úkolem studie je i porovnat takovéto náklady s náklady na efektivní ochranu a udržitelné využívání. Má rovněž zvýšit povědomí lidí o hodnotě biodiverzity a službách ekosystému a rozvíjet „hodnotící sady“.

První část průkopnické zprávy *Ekonomika ekosystémů a biodiverzity* vyšla v květnu 2008 a potvrdila: pokud nebudou přijata žádná opatření, bude současný celosvětový rychlý pokles biodiverzity (biologické rozmanitosti) společnost stát odhadem 3,1 bilionu dolarů ročně.

Pomoc ale může být na dosah ruky. V rozlehlých chráněných územích Evropy se nalézají doslova klenoty biodiverzity. Tyto zelené drahokamy jsou rezervoárem biodiverzity, zdrojem vody, kulturním a ekonomickým bohatstvím; místem rekreace, zdraví, dobré nálady a duchovního naplnění: jde v nich nejen o přírodu, ale i o lidi.

Každoroční největší setkání lidí pracujících v evropských chráněných územích, pro ně a s nimi – konference EUROPARC, v letošním roce organizovaná Švédskou agenturou pro ochranu životního prostředí – se konala od 9. do 13. září ve Strömstadu ve Švédsku. Experti na ochranu přírody ve Strömstadu hledali řešení k odvrácení poklesu biodiverzity a ke zmírnění dopadů klimatických změn v této oblasti.

Letošní setkání zástupců evropských chráněných území bylo zároveň oslavou 100. výročí existence národních parků

v Evropě. Při této příležitosti vydal EUROPARC novou knihu s názvem *Žijící parky: sto let národních parků v Evropě*.

FEDERACE EUROPARC

Federace EUROPARC www.euro-parc.org má na starost ochranu a propagaci evropských chráněných území a všeho, co nabízejí. Jde o největší nevládní organizaci, zastupující evropská chráněná území a sjednocující národní parky, regionální parky, přírodní parky a biosférické rezervace ve 30 zemích Evropy se společným cílem chránit evropskou jedinečnou rozmanitost přírody, prostředí a krajiny. Prezidentkou je paní Erika Stanciu a ředitelkou Carol Ritchie.

Zdroj: MŽP

Ochrana ohrožených, úleva pro chovatele

Poslanecká sněmovna 9. září 2009 jednoznačně schválila novelu zákona o obchodování s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin s připomínkami Senátu. Novela reaguje na aktuální změny legislativy EU a požadavky mezinárodní úmluvy CITES v regulaci obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin.

Rozhodnutí poslanců i senátorů velice vítám," komentoval hlasování ministr životního prostředí Ladislav Miko. „Novela totiž zbavuje zbytečné administrativy a byrokracie poctivé a řádné chovatele a pěstitele, kteří mají v České republice velice dobrou tradici a uznávané výsledky. Přitom umožní naopak přísnější ochranu těch nejohroženějších druhů živočichů," dodal Miko.

Definitivně schválená novela, čekající už jenom na podpis prezidenta republiky, zpřísňuje kontrolu obchodu s kaviárem jeseterovitých ryb, které jsou celosvětově kriticky ohrožené.

Zpracovatelé a balírní kaviáru budou muset mít licenci od Ministerstva životního prostředí a kaviár bude označen způsobem, který znesnadní prodej kaviáru nelegálního.

Naopak významným ulehčením pro obchodníky, chovatele a pěstitele je zavedení dokladů, které budou platit více-násobně až tři roky (potvrzení o putovní výstavě, potvrzení o souboru vzorků nebo potvrzení o osobním vlastnictví). Doposud totiž bylo pro každý vývoz nebo dovoz nutné samostatné jednorázové povolení.

Další zjednodušení administrativní zátěže pro obchodníky a chovatele představují nové výjimky pro obchod s biologickými vzorky nebo možnost vydávat držitelům jednoho dovozního povolení pro více exemplářů odpovídající počet potvrzených kopií, takže je možné s exempláři po dovozu nakládat odděleně, bez problémů s dokazováním legálního původu.

Zjednodušuje se také povinná registrace exemplářů s tím, že u několika druhů nově povinná nebude, a zpřesňují se kritéria, jak prokazovat legální původ chráněných

živočichů a rostlin a jak živočichy značit a identifikovat.

V souladu s příslušnou evropskou směrnicí a veterinárními předpisy přijatý zákon také zpřísňuje podmínky vydávání dokladů pro obchod s primáty, který je možné realizovat jen mezi určenými zařízeními (například zoo).

Novela zahrnuje také komplexní úpravu pokut za nelegální obchod s chráněnými živočichy a rostlinami. Porušování předpisů o obchodování s ohroženými druhy bude přísně pokutováno za jasně stanovených pravidel.

V neposlední řadě zákon omezuje obchod s výrobky z tuleňů ve shodě s celoevropským zákazem, který se podařilo vyjednat českému předsednictví v Radě EU.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP, upraveno (red)*

Odvrácena žaloba proti České republice

Poslanecká sněmovna schválila 9. září 2009 návrh novely zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA), kterou předložilo Ministerstvo životního prostředí. Novela byla nutná jako reakce na řízení, které vede Evropská komise proti České republice již od roku 2006 kvůli nesouladu stávajícího zákona o EIA s evropskou legislativou.

Jsem rád, že poslanci pochopili závažnost situace. Ruku pro novelu zákona zvedli doslova za minutu dvanáct. Evropská komise totiž už rozhodla o podání žaloby proti České republice k Evropskému soudnímu dvoru. Novela zákona lidem umožní přístup k soudní ochraně vůči případným pochybením v průběhu procesu posuzování vlivů na životní prostředí," komentoval hlasování poslanců ministr životního prostředí Ladislav Miko.

V současné době není česká právní úprava v plném souladu s příslušnou evropskou směrnicí (Směrnice Rady 85/337/EHS

o posuzování vlivů určitých veřejných a soukromých projektů na životní prostředí, tzv. směrnice EIA), neboť negarantuje v potřebném rozsahu přístup k soudní ochraně pro všechny subjekty uvedené ve směrnici. Novela tento nedostatek napravuje a výslovně uvádí, že proběhne-li posuzování vlivů záměru na životní prostředí (EIA), pak ten, kdo je součástí tzv. dotčené veřejnosti podle směrnice, má právo podat proti konečnému rozhodnutí žalobu k soudu, a to i pokud v konkrétním případě nebudou splněny všechny podmínky účasti v příslušném správním řízení (například územního řízení podle stavební-

ho zákona nebo řízení o stanovení dobývacího prostoru podle horního zákona) podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Předpokladem k tomuto postupu je samozřejmě fakt, že daný subjekt aktivně vystupoval v procesu EIA, tj. podal včasné vyjádření k dokumentaci nebo posudku – tedy k dokumentům, které se v rámci procesu EIA zpracovávají.

Novelu po Poslanecké sněmovně musí ještě projednat Senát a poté podepsat prezident republiky.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP, upraveno (red)*

Zásadní zákon na ochranu přírody

Poslanecká sněmovna 11. září definitivně schválila klíčový návrh novely zákona o ochraně přírody a krajiny. Zavádí mimo jiné lepší ochranu alejí, zjednodušuje administrativu a přibližuje rozhodování občanům.

Je to zásadní úspěch. Tento zákon je nejdůležitějším předpisem v ochraně přírody a novela byla skutečně nutná. Neznamená zdaleka jen lepší ochranu alejí, i když to je asi mediálně nejatraktivnější. Ruší ale také nesmyslnou praxi udělování výjimek ze zákona vládou a zavádí další pozitivní změny," řekl ministr životního prostředí Ladislav Miko. „Převádí rozhodování mnohem blíž k občanům a řeší také dosavadní nesoulad s platnými evropskými předpisy," doplnil ministr.

Podle dosavadního znění zákona stačilo ke kácení stromů u silnic a železnic pouze oznámení správce komunikace. Schválená novela naproti tomu požaduje povolení řízení. „Snad každý si pamatuje, jak na jaře 2006 došlo k doslova masovému kácení alejí. A opakovalo se to, i když v menší míře, i v dalších letech. Tato přijatá změna zákona znamená konečně systémové a definitivní řešení," řekl Ladislav Miko.

Nově tedy budou rozhodovat o tom, zda bude kácení v konkrétních případech povoleno, ve většině případů obecní a městské úřady vždy po dohodě s příslušným silničním nebo železničním úřadem. Pokud k dohodě nedojde, bude rozhodovat nejbližší nadřízený orgán (tedy

zpravidla krajský úřad). Povolovací řízení je druhem správního řízení a počítá tedy s účastí veřejnosti a také dává obcím právo požadovat náhradní výsadbu.

Novela znamená také významné zjednodušení administrativy a přiblížení rozhodování blíž k občanům. Mění kompetence jednotlivých orgánů ochrany přírody tak, aby se zjednodušily a pokud možno také koncentrovaly v daném území u jednoho orgánu. Výhodou bude nejen snadnější dostupnost pro veřejnost, ale také možnost spojení řízení, a tedy úspora nákladů pro veřejné rozpočty i občany. V zákoně se teď jednotlivé kompetence orgánů ochrany přírody podrobně vymezují, pro občany tak bude orientace v nich jednodušší.

Novela také ruší současnou nesmyslnou praxi, kdy o výjimkách ze zákona o ochraně přírody a krajiny musí rozhodovat vláda. Napříště budou o výjimkách ze zákazů v národních parcích, chráněných krajinných oblastech, národních přírodních rezervacích a národních přírodních památkách rozhodovat správy příslušných národních parků či CHKO. V přírodních rezervacích a v přírodních památkách bude výjimky povolovat krajský úřad. Ve všech případech půjde o standardní režim

správního řízení, kde je možné uplatňovat námitky, existuje možnost odvolání a je zajištěno právo účasti veřejnosti. Kromě toho se tak rozhodování dostává blíže k žadatelům o výjimky.

Novela také řeší problém nedostatečného převedení evropských směrnic v ochraně přírody do české legislativy. Evropská komise totiž kvůli tomu již proti České republice zahájila řízení, které by mohlo skončit až u Evropského soudního dvora. Zákon proto nově upravuje postup při hodnocení lesních hospodářských plánů (LHP) a lesních hospodářských osnov (LHO) pro evropsky významné lokality a ptačí oblasti. Podle dosavadního znění zákona jsou tyto dokumenty vyloučeny z hodnocení vlivů na lokality soustavy Natura 2000, což je v rozporu s evropským právem. Novela dále zajišťuje, aby v souladu s evropskými směrnici byla vždy hledána alternativní řešení investičních záměrů bez negativního vlivu na „naturová“ území.

Novela z Poslanecké sněmovny zamířila do Kanceláře prezidenta republiky k definitivnímu potvrzení jeho podpisem.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

Jak vznikl Koncert pro přírodu

Ve středu 2. září zahráli a zazpívali na třeboňském zámku Lenka Dusilová se svým Bandem a Dan Bárta se svou skupinou Illustratosphere české přírodě. Mám z toho ohromnou radost, protože myšlenku, uspořádat takový Koncert pro přírodu pro české publikum jsem nosil v hlavě už několik let.

V Bruselu, kde jsem od roku 2005 pracoval v Evropské komisi, jsem po čase začal pořádat české večery, které si získaly velmi

slušnou popularitu nejen mezi Čechy, kteří v Bruselu žijí a pracují. Ostatně, právě na jednom takovém večeru jsme se seznámili a spřátelili s Danem Bárto.

Dan mě naprosto fascinuje nejen svojí muzikou, ale i svojí vášní, kterou jsou vážky. Jako přírodovědec mám pro to samozřejmě slabost. Dan vážky nejenom fotografuje, ale přestože je formálně jen „vážkolog-amatér“, naučil se o tomto krásném hmyzu tolik, že dnes patří mezi nejuznávanější odborníky. Ostatně, je

spoluautorem nádherné knihy o českých vážkách, která ob stojí v jakékoliv evropské či světové konkurenci.

Proto jsem se právě s Danem ke své letité myšlence Koncertu pro přírodu nedávno (stylově v Národním parku Šumava) vrátil a během několika týdnů se nám ji s kolegy, díky vstřícnosti Dana Bárty, Lenky Dusilové a jejich spolupracovníků, podařilo dotáhnout do konce. Těší mě také, že oba umělci pojali koncert benefičně – bez nároku na honorář.

Smyslem Koncertu pro přírodu je oslovit především mladé lidi s tím, že ochrana přírody je něco, o co má opravdu smysl usilovat. Že přírodu potřebujeme naprosto nezbytně pro svůj vlastní život. Nejen jako místo, kam chodíme relaxovat nebo sportovat, kam si chodíme odpočinout. Ale že bez zdravé přírody nebude „fungovat“ nic z toho, bez čeho nedokážeme přežít – koloběh vody, čistý vzduch, stabilní ekosystémy odolné nejružnějším klimatickým extrémům... Ochrana přírody je pro-

stě něco, co by mělo být součástí života u každého člověka – a ne že by se za to měl pomalu stydět, jakoby to bylo něco nepatřičného.

Jako místo konání Koncertu pro přírodu jsme zvolili Třeboň. I kvůli blízkosti Národního parku Šumava, tedy největšího národního parku u nás a zároveň největšího území s původními přirozenými oblastmi. Správa národního parku také koncert organizovala spolu s námi. Kromě toho je Třeboň branou CHKO Třeboňsko, nedaleko

jsou nádherné Novohradské hory a samotné město má co nabídnout i po kulturní a historické stránce.

Byl bych rád, kdyby Koncert pro přírodu dokázal pomoci k tomu, aby si lidé přírodních památek začali vážit stejně jako památek kulturních či historických a aby sami cítili potřebu jedinečnost přírody chránit.

Ladislav Miko,

ministr životního prostředí

<http://blog.aktualne.cz/blogy/ladislav-miko.php>

Foto Jakub Kašpar a Martin Vondra

▲ „Upřímně, způsob života, jakým žiji, nebývá zrovna nejšetrnější ke mně samotné, natož ke krajině a přírodě, se kterou bychom správně měli být v symbióze. Myslím, že naše špatné návyky a postoje, které škodí přírodě a nám samotným, stojí za to měnit,“ komentuje svoji účast na Koncertu pro přírodu Lenka Dusilová.

▲ „Životní prostředí je pro mě osobně tak antropocentrický a zdiskreditovaný pojem, že jsem schopen jej ve vši vážnosti vyslovit jen v souvislosti se slovem ministerstvo. Návrat k ‚obyčejné‘ ochraně přírody považuji za zdravý a dokonce nutný.... Koncert v Třeboni považuji za dobrou příležitost, jak sdělit, že nejde jen o lidi, ale i o jiné tvory, jejichž jediný ‚hřích‘ spočívá v tom, že nejsou hospodářsky využitelní. Připadá mi, že jim dnešní doba příliš nepřeje, že se jim zoufale nedostává toho, co každý Evropan pro sebe považuje za samozřejmé. Totiž úcty a prostoru k důstojnému životu,“ říká Dan Bárta.

◀ Do dražby, jejíž výtěžek putoval do Nadace Partnerství, Lenka Dusilová věnovala originální grafiku a rovněž plakát, k němuž má silný osobní vztah. Dan Bárta přispěl zvětšeninou jedné ze svých fotografií váček (na titulní straně Zpravodaje) a Vladimír Kořen, který na snímku právě rozmlouvá s ministrem Ladislavem Mikem, věnoval dva artefakty ze své sbírky zkamenělin – 333 milionů let starou kapradinou a 90 milionů let starý zkamenělý výkal pravěkého žraloka.

eEnvironment

Jednou z celoevropských odborných diskusí, které v Praze uspořádala Česká republika v rámci předsednictví EU, byla konference Towards eEnvironment (Směrem k eEnvironment). Její účastníci se věnovali vizi vybudování Sdíleného informačního systému pro životní prostředí v Evropě (Shared Environmental Information System – SEIS) a postupu jeho realizace. Konferenci předsedal Prof. RNDr. Jiří Hřebíček, CSc., zástupce ředitele pro vědu Institutu biostatistiky a analýz Masarykovy univerzity v Brně.

Foto Jan Symon

▲ Jiří Hřebíček při slavnostním zahájení konference Towards eEnvironment, jíž předsedal.

Učíte na Masarykově univerzitě environmentální informační systémy. Co je možné si pod tímto pojmem představit?

Informační systémy o životním prostředí pokrývají širokou oblast týkající se všech složek a faktorů ovlivňujících životní prostředí, počínaje sběrem environmentálních dat a informací, přes jejich zpracování, uložení do databází, vizualizaci, až k využití na podporu rozhodování o životním prostředí na mezinárodní, národní, regionální a lokální úrovni, a to jak ve veřejné správě, tak i v podnikatelské sféře. Proto studenty nejprve seznamuji s tím, jak chápat data a informace o životním prostředí. Environmentální data se obvykle získávají monitoringem jednotlivých složek, kterými jsou například ovzduší, voda, příroda apod., a dále faktorů životního prostředí, jakými jsou například emise nebo odpady. Z takto shromážděných, ověřených a agregovaných dat se zpracovávají informace v informačních systémech na příslušné úrovni. Tyto informační systémy pak slouží nejen institucím, ale i jednotlivým občanům k tomu, aby naplňovaly jejich zákonné právo na poskytování informací o životním prostředí. Jedním z takových systémů je například i webový informační systém Ministerstva životního prostředí, a to systém o posuzování vlivů na životní prostředí. Málokdo, nejen z řad studentů, například ví, že když se v jeho sousedství staví třeba supermarket, může se o tom dozvědět více z tohoto informačního systému a prostřednictvím své obce se k věci též vyjádřit. Ministerstvo životního pro-

středí, jeho resortní ústavy i krajské úřady poskytují veřejně přístupné informace prostřednictvím webových informačních systémů, s nimiž studenty seznamuji. V poslední době jsem je seznámil například s tím, že Česká informační agentura životního prostředí (CENIA) zavedla informační systém Centrální ohlašovna. Tento systém zabezpečuje příjem, administraci a distribuci evidencí environmentálních dat od jejich ohlašovatelů k ověřovatelům a umožňuje v rámci elektronizace veřejné správy velké úspory v nákladech na evidenci v životním prostředí v podnikatelské sféře.

Existují však také lokální informační systémy o životním prostředí, například podnikové informační systémy. Studenty učím, jak takové informační systémy navrhovat, především v rámci jejich bakalářských nebo diplomových prací. Řada studentů má o tuto problematiku velký zájem, takže každoročně vedu desítky posluchačů, kteří realizují informační systémy pro konkrétní podniky i veřejnou správu v České i Slovenské republice a pomáhají rozvíjet elektronizaci zpracování environmentálních dat a informací.

Do svých přednášek zařazuji i zahraniční informační systémy, a tudíž seznamuji studenty s aktuálními novinkami v informačních systémech Evropské agentury životního prostředí (EEA), Eurostatu i Výzkumného centra Evropské komise (JRC). Těší mě, jak se daří v poslední době rozvíjet informační systémy sloužící oblasti životního prostředí. A je to právě rychlý vývoj, který mě vybízí předávat nové a aktuální informace našim studentům na Masarykově univerzitě.

Konference Towards eEnvironment se věnovala propojování a standardizaci jednotlivých informačních systémů do jednoho systému?

Je to tak, a není. Konference měla daleko širší zaměření. Ano, zabývala se problematikou, jak naplnit vizi Evropské komise a EEA o vytvoření jednotného standardizovaného Sdíleného informačního systému v životním prostředí (SEIS) pro celou Evropu. Jeho vytvoření souvisí se sběrem a monitoringem environmentálních dat i ze satelitů v kosmu. Proto další velké téma konference bylo věnováno Globálnímu monitorovacímu a bezpečnostnímu systému (GMES), který koordinuje Evropská kosmická agentura (ESA) a jejímž členem je i naše republika. SEIS i GMES potřebují ke své realizaci nové, inovované, moderní informační a komunikační technologie (ICT), které se vyvíjejí v rámci budování informační společnosti a Jednotného informačního prostoru v Evropě pro životní prostředí (SISE). To bylo další velké téma konference.

Rád bych pro ilustraci uvedl konkrétní příklad. V rámci systému GMES se budou monitorovat kromě jiného i data o ovzduší v hlavním městě, v Praze. Určité podniky tam vypouštějí emise, které mohou výrazněji zhoršovat kvalitu ovzduší, zcela určitě bude ke zhoršení kvality ovzduší v Praze přispívat kamionová i automobilová doprava a nezanedbatelný vliv bude mít i počasí. S využitím GMES a SEIS se konkrétní informace o těchto skutečnostech včas zmapují, zpracují a poskytnou se dalším subjektům, aby se umožnilo občanům i vedení pražského magistrátu

aktuálně reagovat například na smogovou situaci v Praze.

A globální nebo aspoň evropský rozměr této konference?

Uvedl jsem příklad využití environmentálních dat získávaných v městě Praze. Obecně se data musejí začít sbírat lokálně, pak se pokračuje na regionální úrovni, v obcích s rozšířenou působností, krajích, a poté se data koncentrují na národní úrovni, odkud se využívají na evropské a globální úrovni. Pro Českou republiku to například znamená, že v CENIA se koncentrují tato data, ze kterých se pak tvoří informace a roční zprávy o stavu životního prostředí v ČR, které jsou předávány na EEA a Evropskou komisi, která vyžaduje, aby se o stavu životního prostředí podávaly aktuální zprávy.

Opět uvedu příklad využití těchto informací. Když do Česka pojede turista z Rakouska, tak si může zjistit, zda se v Praze-Podolí může vykoupat, nepojede se však vykoupat do Brněnské přehrady, o které si vyhledal informaci, že je plná sinic. Celoevropsky přístupné informace v EEA umožňují získávat tuto znalost o stavu životního prostředí v celé Evropě. Podobně se může například rybář z Polska dozvědět, v jakém stavu jsou povrchové vody na českých řekách, na které chce jet chytat ryby, zda a kde jsou tyto vody momentálně natolik znečištěné, že tam ryby sotva budou, nebo naopak, kde jsou podmínky pro rybaření výborné. Je podstatné, aby všechny členské státy EU sbíraly obdobná data o příslušné složce životního prostředí – obdobná ve smyslu určité srovnatelnosti. To je prozatím nedořešeným problémem. Existuje například evropský katalog odpadů, který sjednotil data o odpadech. Avšak jinak je to třeba u povrchových vod, v nichž žijí různí živočichové. Tedy jde o to, které živočichy do sledování zahrneme. Jaká vymezit kritéria pro možnost porovnání? Není to vždy jednoduché. Jinak o tom uvažují Rakušané, jinak Maďaři, jinak Němci... A to právě je potřeba sjednotit ve Sdíleném informačním systému v životním prostředí, SEIS, v rámci celé Evropy. Takže přednášky, diskuse i jednání na konferenci měly výraznou celoevropskou dimenzi.

Tedy jednoduše, jde o dohodu, jak na to?

Ano, v SEIS jde také o standardizaci a interoperabilitu dat a informací – jak budou souviset s daným územím, v jakém formátu a jednotkách budou data, která popisují danou složku životního prostředí, apod. Je potřeba také zkoumat vhodnou infrastrukturu a informační a komunikační technologie, pomocí kterých se budou informační

systémy vytvářet. To znamená software, hardware, komunikaci i organizaci. Proto bude potřeba být kompatibilní v SEIS v rámci celé Evropské unie.

O tom všem se na konferenci Towards eEnvironment jednalo?

Ano. Úžasné bylo, o čem mluvil pan ředitel Evropské kosmické agentury Volker Liebig: dostáváme teď aktuální environmentální data ze satelitů z kosmu. Čtenáři určitě znají například satelitní mapy prohlížeče Google z internetu, kde se mohou podívat z výšky až na místo svého bydliště. Google však nemá s touto službou ještě spojené složky životního prostředí. O tom se rovněž jednalo na konferenci. Nejen, že se nám podaří propojit environmentální data a informace v SEIS, ale SEIS se doplní ještě o další znalosti, které nám ulehčí naše rozhodování o udržitelném rozvoji celé planety, o čemž mimo jiné hovořila ředitelka EEA prof. Jacqueline McGlade.

Už nyní informační systémy dávají odpověď na otázky související se životním prostředím. Když se občan EU rozhodne jet na dovolenou například do Španělska, do Malagy, tak se připojí na internet, pomocí vyhledávače nalezne webové stránky údajů o Malaze a dozví se, jaká je v destinaci jeho dovolené předpověď počasí, jak je tam znečištěné moře, jaká je možnost výskytu lesních požárů apod.

Uvedu další příklad propojování různých databází týkajících se regionu některé obce: Ze statistických údajů ČSÚ se zjistí, kolik žije v obci mladých lidí nebo důchodců, ze zdravotních pojišťoven se doplní data o nemocnosti v obci a propojí se s daty životního prostředí. Z toho se dá zjistit, zda jsou zde občané zdraví, nebo je v oblasti příliš mnoho nemocných. Z výsledků se dají odvodit další souvislosti mezi zdravím občanů a stavem životního prostředí. Pak se mohou navrhnout opatření vyplývající ze zjištěné situace, a tím odstranit příčiny zvýšené nemocnosti.

A právě o praktické realizaci a zkušenostech z vytváření SEIS a GMES v zemích EU byla letošní konference. O tom a mnohém dalším diskutovali její účastníci a přijali závěry, jak pokračovat ve výzkumu SISE. O tom, jak se řeší tato problematika v ČR, informovali účastníky náměstkyně ministra životního prostředí Rut Bízková a ředitel CENIA Jiří Hradec. Ředitel Evropské kosmické agentury Volker Liebig vedl sekci GEMS, kde se jednalo jak o základní monitoring dat, tak o potřebě data uchovávat, včetně toho, jakým způsobem. Monitoring dat lze provádět ze satelitů buď v kosmu, nebo na místě v měřicích stanicích, jako se v Praze monitoruje stav ovzduší. V Česku máme moni-

torovací systém ovzduší, monitorovací systém vod – je možné se podívat na internet a hned poznat, jestli vzniká a šíří se někde v povodí povodňová vlna, jaký je průtok řek na území Česka a podobně.

Ve výsledku by tedy takový informační systém o životním prostředí mohl vypadat, jako když dnes hledáme na Google Earth: klikneme si na nějaké místo a pomocí nějaké navigace se dozvíme všechno...

Přesně tak. A vtip je ještě v tom, že tento informační systém environmentální data jen postahuje a vyhodnotí, leč data zůstanou na původních místech, kde byla vytvořena. Tam je totiž umět nejlépe posoudit ti, kteří je sbírají. Poznaj, jaká je jejich kvalita. To je nesmírně důležité a zaručuje to vysokou úroveň spolehlivosti...

Údaje jsou tedy stále zpřesnitelné a ověřitelné.

Pokud by data byla zatížena chybami nebo třeba neurčitostmi, tak by se tyto chyby nebo neurčitost při jejich zpracování a agregaci šířily a narůstaly a získaný výsledek by nebyl věrohodný. Proto je nutné stanovit i určitou pravděpodobnost, že výsledku se dá věřit třeba jenom z deseti procent, anebo v jiném případě, při malých chybách nebo neurčitostech, z devadesáti procent.

Takže zavedení systému SEIS bude znamenat i vyšší spolehlivost informací.

Ano, pevně tomu věřím.

Kdy se budeme moci do „environmentálního Google Earth“ podívat?

CENIA už vlastně takový systém začala budovat v Česku jakožto Help desk. To je právě myšlenka Envikliku, informační služby pro poskytování ověřených environmentálních informací. Problém realizace Envikliku i SEIS závisí na jejich financování jak v Česku, tak v EU. Evropská komise vyhlásila čtvrtou výzvu v sedmém rámcovém programu vědy a výzkumu právě pro podávání projektů na vytvoření infrastruktury a informačních platform do SISE na podporu SEIS. Vítězné projekty budou tříleté, s uskutečněným řešením do konce roku 2013.

Více SEIS i SISE existují už dávno, platformy, na kterých lze SEIS vytvářet, se budou vyvíjet. Je nutno dále ještě zajistit organizační interoperabilitu, abychom se domluvíli v rámci celé EU. Také je třeba si ujednotit, jak standardizovaně data sbírat a jak je následně vyhodnocovat. A k tomu je potřeba politický konsensus. Potřebujeme, aby se v rámci EU vytvořila a přijala legis-

lativa vyžadující na národní úrovni povinné reporty o životním prostředí, podobně jako tomu je u nás. Náš parlament schválil zákon, který ukládá všem právnickým a fyzickým osobám oprávněným k podnikání, na které se vztahují požadavky legislativy životního prostředí, povinnost dodávat údaje na centrální ohlašovnu na CENIA elektronicky v jednotném formátu. Podobně by to mělo být

v evropském měřítku na úrovni členských zemí. Proto bylo na konferenci Towards eEnvironment přijato Memorandum k SEIS s tím, že bude předloženo jako doporučení českého předsednictví Radě Evropy pro další vývoj SEIS. Když se SEIS bude vyvíjet v EU společně, tak k jeho budování bude možno využívat i stávající národní informační systémy členských zemí EU.

V České republice je tedy zárodkem Enviklik.

Ano a postupně se bude vše nabalovat a propojovat do jednotného Sdíleného informačního systému o životním prostředí v Evropě.

Ptala se Hana Kolářová

Více informací včetně příspěvků z konference: www.e-envi2009.org

Foto Jan Symon

▲ Internetová stránka Sdíleného informačního systému v životním prostředí (SEIS) na webu Evropské komise, Ředitelství pro životní prostředí – <http://ec.europa.eu/environment/seis/>.

▲ Na konferenci vystoupili mimo jiné (zleva): Florin Lupescu z Evropské komise (DG Information Society and Media), Volker Liebig z Evropské kosmické agentury, Valere Moutarlier z Evropské komise (DG Enterprise and Industry), ředitelka Evropské agentury životního prostředí Jacqueline McGlade, Jan Svatoň z Masarykovy univerzity a Jiří Hřebíček.

▲ Jiří Hřebíček na konferenci referuje o Jednotném informačním prostoru v Evropě pro životní prostředí (SISE).

▲ O řešení problematiky informačních systémů o životním prostředí v České republice informovali účastníky konference náměstkyně ministra životního prostředí Rut Bízková a ředitel agentury CENIA Jiří Hradec.

▲ Konference Towards eEnvironment byla jednou z celoevropských odborných diskusí, které uspořádalo české předsednictví EU.

▲ Jedním z témat konference Towards eEnvironment byl Globální monitorovací a bezpečnostní systém (GMES), který koordinuje Evropská kosmická agentura.

KRNAP: Boj se šťovíkem

Správa Krkonošského národního parku již řadu let cíleně bojuje s rychlým a plošným šířením invazivních druhů rostlin. Jedním z nejnebezpečnějších invazivních druhů je šťovík alpský, který se rozšířil prakticky po celém území Krkonoš. Jak se ale ukazuje, boj se šťovíkem je zde při spojení chemické a mechanické likvidace úspěšný.

Invazivní druhy rostlin, jako je šťovík, křídlatky, netýkavka nebo bolševník, představují pro českou přírodu značné riziko, uvedl při nedávné terénní pochůzce po postižených krkonošských lokalitách náměstek ministra životního prostředí František Pelc. „Živelně a nekontrolovatelně se šíří krajinou. Vítám proto aktivitu Správy KRNAP, která se tomuto problému věnuje z hlediska vědeckého výzkumu, monitoringu, ale také provádí přímou likvidaci. Ověřuje tak odborné teorie a získává cenné zkušenosti. Ty pomohou všem, kteří se v budoucnu budou potýkat s likvidací invazivních druhů,“ vysvětlil Pelc.

„Invazivní druhy rostlin jsou časovanou bombou, která by bez naší intenzivní péče tikala hlasitěji a hlasitěji,“ říká Jan Hřebečka, ředitel Správy KRNAP. „Jejich likvidaci se věnujeme řadu let, protože jsou hrozbou pro původní druhy rostlin, živočichy a jejich společenstva. Naše aktivity vyhodnocujeme a je patrné, že pouze cílená a opakovaná likvidace je efektivní. Důkazem toho je například lokalita pod Voseckou boudou, která byla v minulosti téměř souvisle porostlá šťovíkem alpským. Po zásazích v letech 1995 – 2000 se podařilo navrátit této louce charakter horské louky,“ dodal Hřebečka.

Šťovík alpský není jediným rostlinným invazivním druhem, který se v Krkonoších rozšířil. Stejně problematické jsou křídlatky (japonská, sachalinská a česká), které se vyskytují podél vodních toků, netýkavka žláznatá, bolševník velkolepý, lupina mnoholistá (vlčí bob) či kolotočník ozdobný. Vzhledem k rozsáhlosti Krkonoš a složitosti majetkových poměrů u pozemků připravuje Správa KRNAP projekt Mapování a likvidace invazivních druhů. Ten se dotýká zejména ochranného pásma KRNAP, III. zóny a v menší míře též II. zóny KRNAP. Předmětem monitoringu budou lokality v blízkosti vodních toků, intravilány obcí, rumišť, deponie různých materiálů a manipulační prostory. Bohužel nelze úplně vyjmout ani jiné části krajiny a během mapování bude nutné procházet, kromě zapojených lesních porostů, takřka všechny její části, včetně pasek, okrajů remízků atd. Mapováním zjistíme aktuální rozšíření invazivních druhů rostlin v Krkonoších. Data budou zanesena

do GIS (geografické informační systémy) vrstev a poslouží k následné likvidaci těchto druhů.

Na mapování a likvidaci invazivních druhů rostlin bude Správa KRNAP žádat o dotaci z fondů EU. Schválení projektu,

výši finanční podpory a na to navazující harmonogram realizace projektu budeme vědět do konce roku 2009.

*Radek Drahný,
tiskový mluvčí Správy KRNAP,
upraveno (red)*

BOTANICKÁ POUŠŤ

Šťovík alpský podle některých pramenů zavlekl do Krkonoš alpský dřevaři ve druhé polovině 16. a začátkem 17. století jako vysoce produktivní zelené krmivo pro svůj dobytek. Postupně se zánikem lučního hospodaření, zejména po 2. světové válce, došlo k jeho masivnímu a nekontrolovatelnému šíření. Dnes se nejhojněji vyskytuje v okolí horských bud. Zamokřené a neudržované louky s vysokým obsahem dusíkatých látek v půdě jsou jeho domovem. V souvislých porostech, které nežádoucí rostliny vytvářejí, nemají ostatní původní vzácné druhy rostlin (často i zákonem chráněné) šanci přežít. Místa, která šťovík obsadí, se tak mění v botanickou poušť. Jeho efektivní likvidace spočívá v kombinaci chemických a mechanických způsobů. Pravidelným kosením se zabrání jeho vysemenění a dalšímu šíření, kořenový systém však zůstává vitální. Jeho výborná schopnost regenerace umožňuje další růst. Dosud neúčinnějším prostředkem v boji se šťovíkem alpským se jeví herbicid Roundup. Ten účinkuje jen na zasaženou listovou plochu, prostřednictvím které se účinná látka dostane do kořenového systému, kde dochází k totální likvidaci rostliny. Jeho nespornou výhodou je také šetrnost k životnímu prostředí. Chemická látka se při dopadu na půdní povrch inaktivuje.

Šťovík alpský je invazivní rostlinný druh, který do Krkonoš svým původem nepatří. Invazivní druhy se velmi dobře adaptují na místní podmínky a hlavně následně vytlačují druhy původní.

*Zdroj: KRNAP
Foto Otakar Schwarz,
archiv Správy KRNAP*

Šetrná turistika

Turistika, především masová, může mít velmi negativní dopady na životní prostředí. Řada příkladů dobré praxe z České republiky i ze zahraničí ale ukazuje, že cestovní ruch může mít také podobu k přírodě velmi šetrnou. Těmito tématy se zabývali v září na Univerzitě Hradec Králové účastníci konference a workshopu s mezinárodní účastí Dobrá praxe v udržitelnosti cestovního ruchu.

Na konferenci vystoupil také ředitel odboru péče o národní parky Ministerstva životního prostředí Vladimír Dolejský. Informoval účastníky o připravované strategii rozvoje národních parků v České republice. „Rekreace a turistika patří nepochybně mezi podstatné funkce, které chráněná území, včetně národních parků, mají. Naše národní parky rozhodně nemají problém s návštěvností, v některých konkrétních lokalitách spíše naopak. Proto je velmi důležité jednak nabídnout turistům zajímavé atraktivní aktivity například i v okrajových částech parků, ale také zohlednit jejich hlavní roli – kterou je ochrana unikátní přírody – při plánování turistické infrastruktury,“ řekl Vladimír Dolejský.

Turistické a rekreační využívání většiny národních parků má u nás velmi dlouhou tradici. Organizovaná turistika v českých zemích dokonce fakticky začala na území dnešního Krkonošského národního parku. Příjmy z turistického ruchu jsou zároveň vel-

mi významnou součástí ekonomiky obcí na území a v okolí národních parků.

„Cestovní ruch a rekreační aktivity musí být v národních parcích regulovány tak, aby nepřekračovaly únosnost jejich území a nevedly k nevratnému poškození přírody, kterou národní parky chrání,“ soudí ředitel Dolejský.

Správy národních parků nejsou a nemohou být podle Vladimíra Dolejského čímsi na způsob turistických či cestovních kanceláří. „Ní méně spolupráce správ a turistických organizací a institucí, promyšlené usměrňování turistických a rekreačních aktivit k minimalizaci negativních dopadů na přírodu a podpora tzv. měkkých forem turismu jsou nezbytné,“ uzavřel Dolejský.

Na konferenci vystoupila se svým příspěvkem o udržitelných formách cestovního ruchu coby inovativní a zodpovědné cestě ke zvyšování konkurenceschopnosti také Martina Pásková z odboru politiky životního prostředí MŽP. Připomněla některé aktivity

resortu, jako je například vznikající síť národních geoparků, příprava sítě návštěvnických center v národních parcích nebo systém značení poskytovatelů ekologicky šetrných služeb (například ubytování).

Lenka Šoltysová z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK) podrobně popsala přípravu vzniku Domů přírody – moderních návštěvnických středisek chráněných krajinných oblastí, kterých je v ČR čtyřadvacet. „Dlouhodobě na území CHKO u nás chybí návštěvnická střediska, která by návštěvníky vítala a informovala o tom, co je na území CHKO cenné a co chráněná oblast vlastně chrání,“ říká Lenka Šoltysová. Program Dům přírody připravila AOPK v roce 2008.

Konference se konala pod záštitou děkana Fakulty informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové Václava Janečka a ministra životního prostředí Ladislava Mika.

Jakub Kašpar,

tiskový mluvčí MŽP, upraveno (red)

Vize Šumava 2020

Návrh základních principů, na kterých by mohl být postaven text společné dohody o rozvoji Národního parku Šumava do roku 2020, představil ministr životního prostředí Ladislav Miko a ředitel Správy NP Šumava František Krejčí starostkám a starostům všech obcí ležících uvnitř NP Šumava a představitelům Svazu obcí NP Šumava a Regionální sekce Rady NP.

Jednání se 14. září zúčastnili starosta Horní Vltavice a místopředseda Svazu obcí NP Šumava Jiří Fastner, Starostka Borových Lad a předsedkyně Regionální sekce Rady NP Šumava Jana Hrazánková, starosta Horské Kvildy Jan Janoušek, starosta Kvildy Václav Vostradovský, starosta Modravy Antonín Schubert, starosta Prášíl Mojmir Kabát, starostka Srní Ivana Pěčová a starostka Stožce Zdeňka Lelková.

„Chtěl bych ještě do konce svého působení na Ministerstvu životního prostředí spolu se starosty a hejtmany Jihočeského a Plzeňského kraje dojít k uzavření takové vize, které můžeme pracovním říkat třeba Vize Šumava 2020,“ řekl ministr Miko. „Na této schůzce jsme se shodli, že naše společná jednání budou pokračovat v dalších dnech a týdnech,“ dodal ministr. „Obce mají snahu se dohodnout, protože taková

dohoda je skutečně nutná. Považujeme ten dialog za zahájený,“ říká místopředseda Svazu obcí NP Šumava Jiří Fastner. „Toto jednání ukázalo vůli k dohodě na obou stranách,“ doplnila jeho komentář předsedkyně Regionální sekce Rady NP Šumava Jana Hrazánková.

Návrh principů vize rozvoje Šumavy do roku 2020, s nímž přicházejí MŽP a Správa NP Šumava do jednání s obcemi, je postaven na tom, že rozvoj obcí na území národního parku je třeba vnímat jako rozvoj obcí ve specifickém regionu, neboť je do jisté míry omezen právě faktem, že se jedná o nejvyšší kategorii velkoplošného chráněného území. MŽP a Správa NP Šumava spolu s obcemi pracují na přípravě tzv. masterplanu – tedy na koncepci rozvoje obcí na území a v regionu NP Šumava. Jde například o bonifikaci obcí v regionu národního parku při čerpání

dotací z národních i evropských dotačních programů, je to i společná snaha o stabilizaci a vytváření nových pracovních míst pro trvalé obyvatelé šumavských obcí apod. MŽP ve spolupráci se Správou NP a obcemi také zadá zpracování socioekonomické studie šumavského regionu, která pomůže zabránit úbytku počtu trvalých obyvatel šumavských obcí.

V ochraně přírody MŽP a Správa NP Šumava navrhuje stabilizovat na minimálně deset let rozlohu bezzásahových území na současných 21 %, výhledovým rozšířením o 9 % oblastí, které jsou dnes v přechodovém režimu, poté, co se na tom shodne společná odborná pracovní skupina krajů, Správy NP Šumava a MŽP.

Jakub Kašpar,

tiskový mluvčí MŽP, upraveno (red)

Přední světové ekonomiky vidí **cestu z krize v zeleném růstu**

Zelený růst je cestou ze současné krize otevírající nové perspektivy pro jednání o ochraně klimatu. Shodly se na tom hlavní světové ekonomiky při jednání Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) letos v červnu v Paříži.

Ministři ze 40 zemí, reprezentující 80 % světové ekonomiky, hovořili o krizi a hledali její řešení na výročním zasedání ministrů zemí OECD. Jednání se účastnilo 30 členských zemí OECD, pět zemí kandidujících na členství v OECD (Chile, Estonsko, Izrael, Rusko a Slovinsko) a pět rostoucích ekonomik (Brazílie, Čína, Indie, Indonésie a Jihoafrická republika), s nimiž OECD úzce spolupracuje. Českou delegaci na zasedání vedl ministr pro evropské záležitosti Štefan Füle.

Výsledkem jednání bylo přijetí Deklarace k zelenému růstu, v níž ministři vyzvali OECD k vytvoření strategie pro zelený růst, která by analyzovala opatření pro zelený růst jak v zemích OECD, tak i v důležitých nečlenských zemích.

„Mluvíme o názorném posunu v politice,“ řekl předseda vlády Koreje Han Seung-Soo, který zasedání předsedal, „rozvoj technologií, ochrana životního prostředí a boj proti změnám klimatu mohou být využity ve prospěch ekonomického růstu.“

„OECD bude podporovat vlády zemí tím, že jim poskytne horizontální expertizu potřebnou k úspěšnému vypořádání

se s těmito výzvami,“ oznámil generální tajemník OECD Angel Gurría.

Deklarace pokládá hospodářské oživení a sociálně i environmentálně udržitelný ekonomický růst za důležité výzvy a vyzývá země OECD ke spolupráci s nastupujícími světovými ekonomikami k dosažení ambiciózní, efektivní, komplexní a spravedlivé mezinárodní dohody o klimatu v prosinci v dánské Kodani.

V deklaraci se 30 členských států OECD společně s Chile, Estonskem, Izraelem a Slovinskem přihlásilo k:

- posílení snah o prosazení zelených opatření jako součásti odpovědi na současnou krizi,
- podpoře zelených investic a udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a přechodu k udržitelné nízkouhlíkové společnosti,
- snahám reformovat národní politiky vynětím politik škodících životnímu prostředí (např. podpor spotřeby fosilních paliv),
- zajištění úzké provázanosti zelených opatření pro růst s trhem práce a s opatřeními pro rozvoj lidského kapitálu,

- posílení mezinárodní spolupráce ve vývoji čistých technologií,
- podpoře rozvojových zemí v boji proti klimatickým změnám, ztrátám biologické rozmanitosti a podpoře těchto států v hospodaření s vodou.

Zdůrazněna byla:

- nutnost liberalizace obchodu s environmentálním zbožím a službami,
- potřeba koordinace aktivit mezinárodní rozvojové spolupráce a tím pomoci rozvojovým zemím k zelenému růstu.

V závěrečném prohlášení se ministři zavázali k tomu, že jejich země budou odolávat tlakům protekcionismu a budou podporovat poctivé a transparentní mezinárodní obchody. Zároveň přislíbili zachování záchranných opatření pro podporu národních ekonomik tak dlouho, jak bude třeba. S vědomím velkého tlaku na veřejné rozpočty způsobeného zavedením záchranných opatření ministři přislíbili kontrolu a zpomalení zadlužování, jakmile dojde k ekonomickému oživení.

*Z podkladů OECD zpracovala
Mgr. Eva Krýžová,
odbor mnohostranných vztahů MŽP*

Green Economy
Ambassadors' Forum

Ministr životního prostředí České republiky **Ladislav Miko**

Vás srdečně zve na mezinárodní akci pod záštitou pana Václava Havla
Green Economy Ambassadors' Forum

Čas konání: 7. října 2009, 9:00 - 13:00 hod.

Místo konání: Hrzánský palác, Loretská 177/9, Praha 1

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

▲ Ministerstvo životního prostředí ČR k tématu zelené ekonomiky uspořádalo 7. října 2009 v Praze mezinárodní akci pod záštitou Václava Havla Green Economy Ambassadors' Forum.

Návrh nového zákona o ochraně ovzduší

Ministerstvo životního prostředí rozeslalo 15. září 2009 ostatním vládním resortům k připomínce návrh nového zákona o ochraně ovzduší, který má přinést v příštích letech zásadní zlepšení kvality ovzduší a především efektivnější ochranu obyvatel České republiky před imisní zátěží. Zákon byl vystaven rovněž na stránkách MŽP k připomínce veřejnosti.

Nový zákon je nutný. Kvalita ovzduší patří v posledních letech jednoznačně k největším problémům, které české životní prostředí má. Problematická je především imisní zátěž obyvatel, což vede i k prokazatelným zdravotním dopadům, jako je zvýšený výskyt respiračních onemocnění, včetně chronických. Znečištěné ovzduší má svůj vliv i na vysoký výskyt respiračních alergií i rakovinných onemocnění,“ vysvětluje ministr životního prostředí Ladislav Miko s tím, že současná právní úprava je zejména pro řešení imisní zátěže nedostatečná.

Ačkoli v posledních dvou letech došlo ke zmenšení plochy území, kde jsou překračovány imisní limity, nedaří se v těchto územích míru jejich překračování snižovat. Navíc se v letech 2007 a 2008 projevil vliv relativně příznivějších rozptylových podmínek, které nelze očekávat každý

rok. Jde především o limity pro prachové částice (PM10 a PM2,5) a benzo(a)pyren. Nadlimitním koncentracím těchto znečišťujících látek je vystavována značná část populace. Česko proto patří mezi země EU s nejhorší kvalitou ovzduší. Významný podíl na těchto emisích má vytápění domácností (odsud v roce 2007 pocházelo 30 % z celkových emisí jemného prachu a na 70 % emisí rakovinných polycyklických aromatických uhlovodíků) a silniční doprava (30 % celkových emisí jemného prachu).

Kvůli překračování imisních limitů pro prachové částice PM10 na rozsáhlém území republiky v roce 2006 dokonce zahájila Evropská komise s ČR řízení pro neplnění platných legislativních požadavků (kterými jsou mimo jiné i imisní limity pro jednotlivé znečišťující látky). Česko nyní musí prokázat, že provádí vše, co je v jeho silách, aby došlo k nápravě této situace. Návrh nového zákona je jedním z těchto kroků.

Nový zákon si vyžádala i evropská směrnice o kvalitě vnějšího ovzduší a čistší ovzduší pro Evropu, jejíž požadavky musí národní legislativa převzít do června 2010. Český právní řád bude také muset zapracovat požadavky připravované novely směrnice o národních emisních stropích. Ta bude ukládat členským státům EU dodržovat nově stanovené emisní stropy pro vybrané znečišťující látky (oxid siřičitý, oxidy dusíku, těžké organické látky a prachové částice) s termínem plnění od roku 2020.

Co obsahuje návrh nového zákona

• Zavedení sektorového a individuálního přístupu k regulaci zdrojů znečišťování

Stávající právní úprava neumožňuje regulovat emisně a imisně významné sektory a skupiny zdrojů znečišťování ovzduší (zejména spalovací zdroje v domácnostech a dopravu). Na druhou stranu, na zdroje, které nejsou významným zdrojem znečišťování ovzduší, jsou často kladeny

nároky, které neodpovídají jejich vlivu na znečištění ovzduší a které představují zbytečnou administrativní zátěž.

• Zjednodušení a zefektivnění právní úpravy ochrany ovzduší

Stávající právní úprava ochrany ovzduší je natolik nepřehledná a nekonzistentní, že orientace v celé její šíři je krajně obtížná. „Je evidentní, že takto složitý zákon již k vyšší kvalitě ovzduší nepovede. Nový zákon o ochraně ovzduší je připraven tak, že všechny stanovené cíle doprovázejí adekvátní nástroje, kterými lze cílů dosáhnout,“ říká ředitel odboru ochrany ovzduší MŽP Jan Kužel.

• Kompenzační opatření

Zásadní novinkou jsou tzv. kompenzační opatření. Provoz nového významného zdroje znečišťování ovzduší může být v oblasti s překročenými imisními limity povolen pouze tam, kde dojde k opatřením vedoucím ke snížení úrovně znečištění (ať už u stejného či jiného provozovatele ve sledovaném území), zajišťující minimálně nezvýšení dosavadní úrovně znečištění.

Soukromoprávně dohodnutá kompenzační opatření se musí promítnout do podmínek povolení nového zdroje, případně i do povolení zdroje stávajícího, na kterém se znečištění ovzduší kompenzuje. K provedení kompenzačního opatření na stávajícím zdroji znečišťování bude samozřejmě nutný písemný souhlas provozovatele.

Novinkou je možnost zpřísnění podmínek provozu stávajících zdrojů znečišťování v případě, že se významnou měrou podílí na zhoršování kvality ovzduší. Takové zdroje pomohou vyhledat a určit programy zlepšování kvality ovzduší.

• Nízkoemisní zóny

Návrh nového zákona se snaží zareagovat na zdroj znečišťování ovzduší, který je v zákoně dosud zcela opomíjený, a to je silniční doprava. Zákon tedy nově zavádí tzv. „nízkoemisní zóny“. Obce

a města budou moci vyhlásit nízkoemisní zónu, kam bude umožněn vjezd pouze vozidlům, splňujícím dané emisní parametry. „Inspiraci jsme hledali především v sousedním Německu,“ vysvětluje ředitel Kužel. Český systém by měl být s německým plně kompatibilní, takže český řidič by mohl využít svou emisní nálepku jak pro cesty do českých, tak i do německých měst, která nízkoemisní zóny vyhlásila. Nízkoemisní zónu mohou obce vyhlásit pouze tam, kde jsou překračovány imisní limity a kde existuje vhodná objízdná trasa po silnici stejného nebo vyššího typu bez omezení.

• **Kontrola malých spalovacích zdrojů k vytápění domácností**

Zákon zavádí emisní a technické požadavky i pro malé zdroje znečištění o příkonu 15 – 300 kW. Výrobci kotlů již dnes doporučují provádět revizi technického stavu alespoň jednou ročně, aby byl zajištěn jejich bezpečný, úsporný a k životnímu prostředí šetrný provoz. Dnes toto doporučení ale není bráno příliš vážně, snad s výjimkou plynových kotlů, kde podobnou kontrolu vyžadují některé pojišťovny. Návrh zákona tedy zavádí povinné ověřování emisních a technických parametrů zdrojů (od 15 do 300 kW), které jsou připojeny na ústřední vytápění, v tříletých intervalech.

Tyto kontroly budou provádět osoby autorizované MŽP. Kromě vizuální kontroly mohou tyto osoby navíc seřídít a vyčistit kotel a případně doporučit, jak jej optimálně používat. První kontrola bude rozložena v čase a budou ji provádět nejprve provozovatelé spalovacích zdrojů na pevná a kapalná paliva, a to do 31. 12. 2013. Po roce 2013 přijdou na řadu plynové kotle. První kontrola bude podle návrhu zákona zajištěna a placena MŽP.

• **Poplatek za spalovací zdroj k vytápění domácností**

Špatný provoz kotlů na pevná paliva může kromě zdravotních rizik způsobovat také obtěžování zápachem a kouřem. Doposud byly tyto situace prakticky neřešitelné a lidé museli takové chování trpět. Vzhledem k tomu, že u domácností není možné, na rozdíl od podnikatelských subjektů, v případě neplnění požadavků zákona zakázat provoz zdroje (lidé si domácnost vytápět musí), obsahuje návrh zákona možnost provozovat i nevyhovující spalovací zdroj. Takový zdroj však bude možné provozovat za poplatek, který alespoň částečně kompenzuje jeho

negativní vliv na zdraví spoluobčanů a kvalitu ovzduší.

Poplatkům budou podléhat spalovací zdroje v domácnostech s příkonem 15 – 300 kW na pevná paliva, připojené na ústřední vytápění, které nevyhovují emisním a technickým požadavkům zákona. Z toho vyplývá, že domácnosti, které vytápí ekologicky šetrnějším způsobem (např. zemní plyn, dálkové teplo, kvalitní kotle na jakákoli paliva...), žádný poplatek platit nebudou. Znečišťující zdroje budou zpoplatněny až od roku 2015, což poskytuje dostatek času na případné pořízení vyhovujícího spalovacího zdroje nebo přechod na jiný způsob vytápění, např. s podporou z programu Zelená úsporám, která dosahuje až 95 tisíc Kč u nejmodernějších kotlů. Nastavené tech-

nické a emisní požadavky návrhu zákona jsou shodné s požadavky programu Zelená úsporám. Poplatek bude na počátku 500 Kč (v roce 2015), postupně se však bude zvyšovat. Zpoplatnění ani povinné ověřování se nebude vztahovat na zdroje o příkonu do 15 kW a zdroje, které nejsou napojeny na ústřední vytápění, případně vytápějí samostatné místnosti.

Výnosy z poplatků poplynou z poloviny do rozpočtů obcí s rozšířenou působností (mj. na pokrytí nákladů na administraci této agendy) a z poloviny do rozpočtů obcí, kde provozem nevyhovujících kotlů dochází ke znečišťování ovzduší. Obce tak budou moci státní podporu doplnit vlastním programem (např. dotace, bezúročné půjčky), který bude financován z výnosů z poplatků (případně i z jiných

zdrojů), a ještě více tak svým občanům usnadnit pořízení takového způsobu vytápění, které bude vyhovovat zákonu i sousedům v okolí a zajistí čistý vzduch v obci.

• **Investice v ochraně ovzduší**

Nový zákon zachovává a rozšiřuje využití ekonomických nástrojů. Z analýz, které si nechalo MŽP zpracovat, i z doporučení OECD vyplývá, že by měly být zachovány poplatky za znečišťování ovzduší, které představují nejtěsnější uplatnění principu udržitelného rozvoje „znečišťovatel platí“.

Na druhou stranu ale zákon poprvé v historii zavádí také pozitivní ekonomický nástroj. Jedná se o dotace ze státního rozpočtu na investiční projekty vedoucí ke snížení emisí znečišťujících látek. Provozovatel bude mít možnost získat tuto dotaci při splnění požadavků stanovených zákonem a to v rozsahu nákladů, které stanoví vláda svým nařízením.

• **Poplatky za znečišťování ovzduší**

Návrh nového zákona také významně zjednodušuje poplatkovou agendu. Podstatným způsobem zjednodušuje podávání oznámení o poplatku, snižuje administrativní zátěž provozovatelů, optimalizuje postupy vyměňování, vymáhání a vybírání poplatků s ohledem na zátěž orgánů státní správy a minimalizuje ekonomické dopady na provozovatele v dostatečně dlouhém náběhovém období let 2010 až 2015. Dochází k razantnímu snížení počtu zpoplatněných látek (z více než dvaceti pouze čtyři znečišťující látky) a využití integrovaného registru znečišťování pro ohlašování poplatků. Poplatek nebude nově vybírán u malých a středních podniků, kde výše poplatku nedosahuje ani 5000 Kč za provozovnu. Výběr těchto poplatků je zcela neefektivní a tyto zdroje budou regulovány pouze administrativními nástroji.

Výnosy z poplatků budou až do roku 2015 příjmem SFŽP a budou i nadále využívány pro spolufinancování projektů v oblasti ochrany ovzduší z OPŽP. V letech 2016 – 2021 dojde k postupnému nárůstu sazeb směrem k motivační výši. Výnosy potom budou rozděleny mezi SFŽP (75 %) a kraje (25 %).

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

Kongres biologie ochrany přírody

Praha hostila účastníky Druhého evropského kongresu biologie ochrany přírody (The 2nd European Congress of Conservation Biology, ECCB 2009), kteří jednali o významu ochrany biologické rozmanitosti (biodiverzity).

BIOLOGIE OCHRANY PŘÍRODY

Conservation biology (biologie ochrany přírody, ochránářská biologie) je mladý vědní obor, vycházející z biologických věd, který se snaží pomocí mezioborového přístupu poskytovat podklady pro praktickou ochranu biologické rozmanitosti (ochranu přírody). Vymírání druhů a úbytek přírodního prostředí je jedním z nejvážnějších globálních problémů, kterým lidstvo v současné době čelí. Problematika ochrany biologické rozmanitosti je úzce provázána s ostatními problémy současného světa – klimatickými změnami, znečištěním prostředí,

přelidněním, urbanizací či ekonomickými a sociálními problémy. Proto se pro řešení současné krize pod hlavičkou nové vědní disciplíny Conservation biology spojili odborníci z mnoha vědních oborů.

The Society for Conservation Biology (SCB, Společnost pro ochránářskou biologii) je mezinárodní organizace zabývající se vědeckou i praktickou stránkou ochrany celosvětové biodiverzity. Mezi členy organizace patří výzkumníci, pedagogové, politici, studenti i ochránáři. SCB má více než 12 000 členů z více než 140 zemí, má sedm regionálních sekcí, které iniciují akce pro daný kontinent a či oceán.

Jedinečná výměna zkušeností

Významné evropské setkání vědců i praktiků zabývajících se ochranou přírody – ECCB – pořádala evropská sekce prestižní vědecké mezinárodní organizace Society for Conservation Biology (SCB, Společnost pro ochránářskou biologii) a Fakulta životního prostředí České zemědělské univerzity 1. – 5. září 2009 pod patronací evropského komisaře pro životní prostředí Stavrose Dimase, ministra životního prostředí Ladislava Mika a prezidenta SCB Luigi Boitaniho.

Po prvním kongresu biologie ochrany přírody v roce 2006 pořádaném SCB v maďarském Egeru nabídl pražský kongres pro vědce, politiky, sociology, pedagogy, studenty a veřejnost další jedinečnou možnost společné výměny zkušeností, výsledků práce, otázek a odpovědí, jež se dotýkají ochrany přírody. Kongres přivítal na 1200 účastníků z 65 zemí.

Téma kongresu Conservation biology and beyond: from science to practice odráží skutečnost, že se na ochraně přírody, pokud má být opravdu úspěšná, musí podílet široké spektrum aktérů. Musí také být založena na ověřených vědeckých poznatcích a komunikaci s politiky, ekonomy a nejširší veřejností, tedy například i s uživateli půdy. Velmi významná je zpětná vazba, kterou poskytuje vědě praxe – je třeba znát úspěchy a problémy při aplikaci vědeckých výsledků a také konkrétní potřeby dalšího výzkumu. Spektrum témat, kterým se účastníci kongresu věnovali, bylo velmi široké – od obecné biologie a genetiky, přes ochranu ohrožených druhů, péči o chráněná území, management ekosystémů, dopady klimatických změn či

biologických invazí až po ekonomické, sociální a politické souvislosti.

Stoletá ochránářská práce

Hlavní organizátoři kongresu Andrew Pullin, šéf vědeckého výboru, a Petr Zasadil, šéf pražského organizačního výboru, ještě před zahájením kongresu shrnuli očekávání: „Ačkoli ochránářská práce a výzkum má v Evropě více než stoletou historii, ještě před zahájením kongresu shrnuli očekávání: „Ačkoli ochránářská práce a výzkum má v Evropě více než stoletou historii, neexistuje žádné takto zaměřené mezinárodní fórum, v jehož rámci by byla možná výměna výsledků výzkumu, základních nápadů a myšlenek a praktických zkušeností. Cílem tohoto kongresu je vytvoření právě takového fóra s účastí akademiků, politiků, studentů, představitelů nevládních organizací a médií z celé Evropy. Věříme, že tento kongres bude jakýmsi odrazovým můstkem k vytvoření silného a jednotného společenství ochránářských biologů. Cílem kongresu je mimo jiné pokrýt všechny aspekty ochránářské biologie, což naznačuje jeho název. Očekáváme příspěvky, v nichž se bude odrážet biologická a kulturní rozmanitost našeho kontinentu, stejně jako různé přístupy k ochraně přírody. Chceme se zaměřit na problémy společné pro vědce, politiky a praktické ochránáře...“

A jaké výsledky tedy setkání ochránářských biologů přineslo? „Jednali jsme o řadě oblastí, které souvisejí s ochranou biodiverzity. Například o ekonomických důsledcích jejího pokračujícího úbytku, o problémech, spojených s šířením invazivních druhů rostlin i živočichů,“ řekl Petr Zasadil z Fakulty životního prostředí ČZU. „Celý problém úbytku biodiverzity ještě umocňuje fakt, že

se nacházíme uprostřed probíhajících klimatických změn,“ doplnil náměstek ministra životního prostředí František Pelc.

Pro ekologickou i ekonomickou stabilitu

„Ochrana přírody je zásadní nejen pro ekologickou, ale i pro ekonomickou stabilitu. Její význam musí být posílen v legislativní oblasti, v exekutivních rozhodnutích, ale také v oblasti dotací – například vyšší podporou extenzivního zemědělství v přírodně cenných regionech,“ řekl prezident Evropské sekce SCB Martin Dietrich.

František Pelc rovněž poděkoval vědcům, že se vyjádřili k problematice (ne)zasahování proti kůrovci v horských smrčích v Národním parku Šumava. „Šumava je unikátní přírodní území nejenom v českém, ale v evropském kontextu. Bylo evidentní, že musí být součástí témat kongresové diskuse,“ řekl Martin Dietrich. ECCB 2009 nakonec věnoval Šumavě celý jeden diskusní blok. Výsledkem byl text, kterým se 1200 zúčastněných biologů obrátilo formou otevřeného dopisu na českého premiéra Jana Fischera.

„S politováním se dozvídáme, že existují silné politické tlaky na těžbu kůrovcem napadených stromů v nejceněnějších částech Šumavy, v oblastech horských smrčín. Bylo by velkou chybou připustit těžbu v jádrových územích národního parku a zničit těžkou technikou a motorovými pilami velmi cenné ekosystémy, jejichž vývoj trval tisíce let a v současnosti přežívají v Evropě pouze na posledních místech,“ říká se v dopisu premiérovi. „Dle našeho názoru by těžba v nejceněnějších územích Šumavy znamena-

la nejenom významnou ztrátu biodiverzity, ale vytvořila by také negativní obraz České republiky jako země, která nechrání své přírodní bohatství pro příští generace," varují účastníci kongresu v dopise.

Vědecký základ pro rozhodování politiků

Závěrečná deklarace, adresovaná evropským ministrům životního prostředí, se týká rovněž souvislostí s intenzivním zemědělstvím nebo s pokračujícím úbytkem volné půdy

v krajině, kterou zabírají příměstské oblasti plné výrobních, obchodních a skladových areálů.

Cílem deklarace je podle Barbary Livoreil z Evropské sekce SCB „poskytnout informace, důkazy, fakta – zkrátka vědecký základ pro rozhodování politiků. Ti by měli takové informace od vědců brát vážně, jinak riskují, že jejich rozhodnutí budou špatná. V době ekonomické krize si nemůžeme dovolit plýtvat časem, energií a penězi na nesprávná rozhodnutí," dodala Barbara Livoreil. Její

slova potvrdil i František Pelc: „Rozhodnutí musí být podložena poznatky vědy, nesmíme informace odborníků ignorovat. V opačném případě opravdu velmi riskujeme.“

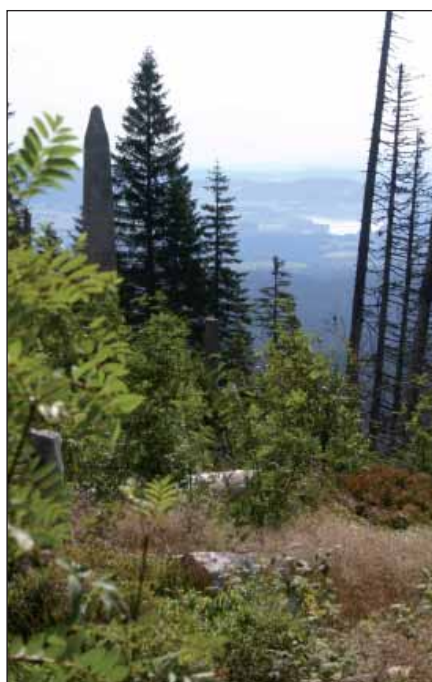
Text deklarace je dostupný na webových stránkách www.eccb2009.org.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

*Text k fotografiím a foto
Ing. Alois Pavlíčko, Ph.D.*

◀ Prestižní II. evropský kongres biologie ochrany přírody (ECCB) vyzval svým otevřeným dopisem předsedu vlády Jana Fischera, aby zajistil ochranu posledních velkých celků horských smrčín na Šumavě před kácením. Tato reakce účastníků vyplývá z jejich vlastních poznatků a zkušeností. O tom, že jde o velmi medializované a již silně zpolitizované téma, se mohli účastníci kongresu přesvědčit přímo na místě. Někteří dokonce získali osobní poznatky a aktuální informace, které si dokumentovali během dvou dnů při předkonferenčních exkurzích na Šumavě. Kontakt s přírodními procesy zažili nejen u Kvildy, ale zvláště při cestě z Jeleních Vrchů na Plešné jezero a do jeho okolí. Účastníci exkurze na Chalupské slati – I. zóna národního parku.

▲ Obnova lesa v I. zóně národního parku, oblast Plešného jezera.

▲ Diferencovaný management lesa pod Plešným jezerem ve II. zóně národního parku.

OTEVŘENÝ DOPIS PŘEDSEDOVI VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

Vážený pane premiére,

S politováním se v průběhu mezinárodního kongresu ECCB 2009 dozvídáme, že existují silné politické tlaky na těžbu kůrovcem napadených stromů v nejcennějších částech Šumavy, v oblastech horských smrčín. Bylo by velkou chybou připustit těžbu v jádrových územích národního parku a zničit těžkou technikou a motorovými pilami velmi cenné ekosystémy, jejichž vývoj trval tisíce let a v současnosti přežívají v Evropě pouze na posledních místech.

Mnohé lidi možná šokuje první pohled na suché kmeny smrků, avšak z vědeckého hlediska je kůrovcová gradace přirozeným procesem, který v těchto ekosystémech probíhá po tisíciletí. Větrné a kůrovcové disturbance jsou nedílnou součástí dynamiky horských smrčín a jakékoliv lidské zásahy negativně ovlivňují přirozené zpětnovazební procesy, které umožňují přežívání těchto křehkých ekosystémů. Existuje řada vědeckých důkazů o tom, že asanační těžba zhoršuje následky přírodních disturbance.

Smrk není vzácným druhem a smrkové porosty v průběhu několika let úspěšně regenerují, jak je možné vidět například v Národním parku Bavorský les. Horské smrčiny však nejsou jen smrky, ale také tisíce, ba miliony, mnohem nenápadnějších druhů jako baktérie, houby, nejružnější byliny a bezobratlí živočichové, kteří mohou být těžbou zničeni nebo významně poškozeni. Vědci, kteří se výzkumu těchto ekosystémů věnují, dobře vědí, že ztráta těchto nenápadných druhů má nedozírné následky na celý ekosystém, protože tyto okem téměř neviditelné entity mají nepostradatelnou roli v koloběhu živin a udržování rovnováhy. Mnoha vědeckými studiemi bylo dokázáno, že asanační těžba má negativní vliv na druhovou skladbu společenstev horských smrčín a zpomaluje jejich přirozenou obnovu.

Jsme si vědomi toho, že kůrvec se z bezzásahových jádrových území může šířit do okolního nárazníkového pásma, ve kterém jsou účinné zásahy proti kůrovci nezbytné. Tyto těžby jsou nutnou daní za ochranu biodiverzity v nejcennějších částech území. Víme, že k výrazné kůrovcové gradaci nyní dochází v celé střední Evropě, ne všude se daří asanace provádět včas. Jsme přesvědčeni, že včasná asanace kůrovcových stromů v hospodářských lesích je efektivnější než asanace v nesrovnatelně menších chráněných územích, jež jsou určena k jiným než komerčním účelům. Koncept bezzásahovosti v jádrových územích podporují jak empirické zkušenosti z obdobných území, tak i matematické modely populační dynamiky kůrovce.

Dle našeho názoru by těžba v nejcennějších územích Šumavy znamenala nejenom významnou ztrátu biodiverzity, ale vytvořila by také negativní obraz České republiky jako země, která nechrání své přírodní bohatství pro příští generace. To, jak se k přírodě budeme chovat dnes a v průběhu nejbližších desetiletí, bude mít zásadní význam pro přežití velkého množství druhů, společenstev a neporušených přírodních území. Je dost možné, že v nadcházejících stoletích budou lidé pohlížet na počátek století jedenadvacátého jako na období, kdy hrstka zodpovědných lidí zachránila mnohé druhy organismů a celá biologická společenstva před vyhynutím. I vy sám, pane premiére, můžete k této hrstce patřit.

S upřímnými pozdravy

Účastníci speciální sekce věnované problému kůrovce na Šumavě konané během 2. Evropského kongresu biologie ochrany přírody (European Congress of Conservation Biology), Praha, 1.–5. září 2009.

Vývoj situace v lesích Správy NP a CHKO Šumava

V nej přísněji chráněných částech NP a CHKO Šumava jsou kůrovci napadené stromy ponechány svému osudu. Nástup nového lesa je zde masivní.

Odhad vývoje kůrovcové situace

Bezprostředně po vrcholu letošního jarního rojení kůrovců provedli odpovědní pracovníci Správy NP a CHKO Šumava další odhad vývoje kůrovcové situace v našem největším národním parku. Na rozvoj podkorního hmyzu má kromě člověkem ovlivnitelných faktorů vliv i řada dalších, které nelze ovlivnit, ani

dopředu přesně stanovit. Jedním z těchto vlivů je například počasí. Při velmi teplém a suchém průběhu jara a léta dojde k mnohem rychlejšímu a úspěšnějšímu vývoji lýkožrouta smrkového pod kůrou napadených smrků. Razantní nástup gradací lýkožrouta smrkového se projevil např. v letech 1994, 1996 a 1997. I přes poměrně vlhké počasí na začátku letošního léta začalo šíření do okolních porostů,

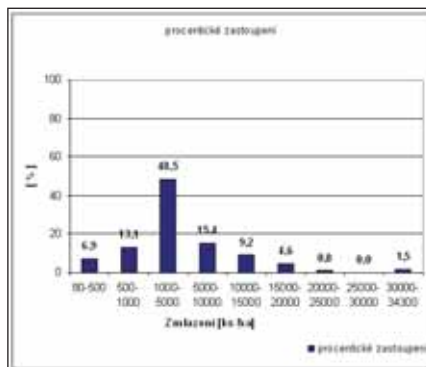
je zaznamenán zvýšený stav. Správa NP a CHKO Šumava se snaží šíření zastavit nebo zpomalit. Správcům NP Šumava se podařilo poměrně přesně odhadnout množství napadených stromů v předchozím roce. V roce 2008 došlo k napadení cca 240 tis. m³ smrků, z tohoto množství bylo zhruba 120 tis. m³ zpracováno a cca 120 tis. m³ zůstalo bez zpracování v území se samovolným vývojem.

V letošním roce byl odhadovaný vývoj následující: zhruba 130 tis. m³ napadených stromů ke zpracování (k tomu je nutno připočítat lapáky) a asi 100 tis. m³ v územích bez zásahu proti kůrovci. Celkové předpokládané množství kůrovcem napadených smrků je tedy zhruba stejné, jako bylo v roce předchozím. Odhady na letošek (druhý rok po orkánu Kyrill) jsou poměrně vysoké, nejedná se však o údaje historicky nejvyšší. Nejvyšší zpracované množství kůrovcem napadené hmoty bylo zaznamenáno v roce 1996 – 187 tis. m³. Ve stejném roce byl zaznamenán nárůst kůrovcových souší na výši téměř 130 tis. m³. Historicky nejvyšší nárůst objemu kůrovcových souší byl pak zaznamenán v roce následujícím – 1997, a to ve výši cca 165 tis. m³.

Věříme v přirozenou obnovu dřeva

„Výrazný rozdíl ve srovnání letošního a předchozího roku je v posunu projevu kůrovcových populací směrem k těm lesním porostům, kde se budou napadené stromy těžebně zpracovávat. Tyto typy lesních porostů se v současnosti rozkládají na zhruba třech čtvrtinách NP Šumava. Pokud se zde napadení stromů kůrovci projeví, zpracování v nich probíhá co nejšetrněji moderními technologiemi tak, aby nedocházelo k poškození pří-

rodního prostředí NP, a aby bylo zároveň v maximální možné míře zabráněno šíření kůrovce za hranice národního parku,“ řekl Petr Kahuda, vedoucí provozního oddělení péče o ekosystémy NP Šumava.

Správci NP Šumava hodlají dále ponechávat napadené stromy v nejpřísněji chráněných zónách svému osudu. Nejlepší, co se zde může pro les udělat, je nechat jej být. Přirozenou obnovu lesa nelze ničím v lesích NP nahradit, je součástí ochrany přírodních procesů probíhající zde více méně nerušeně.

Ochrana lesního ekosystému v NP Šumava

„Lesní ekosystém je složitý a dokonale systém, ve kterém probíhá neustálý koloběh látek a tok energií mezi jednotlivými

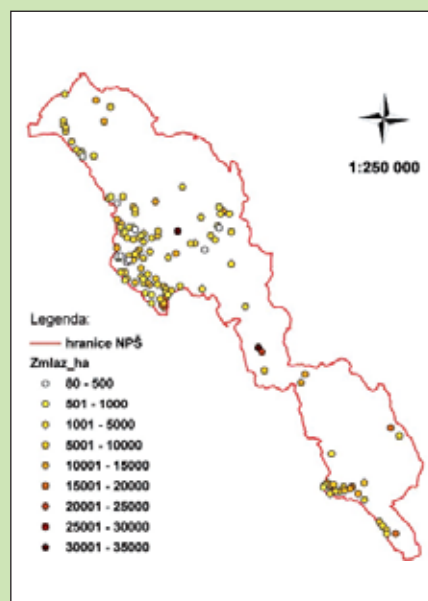
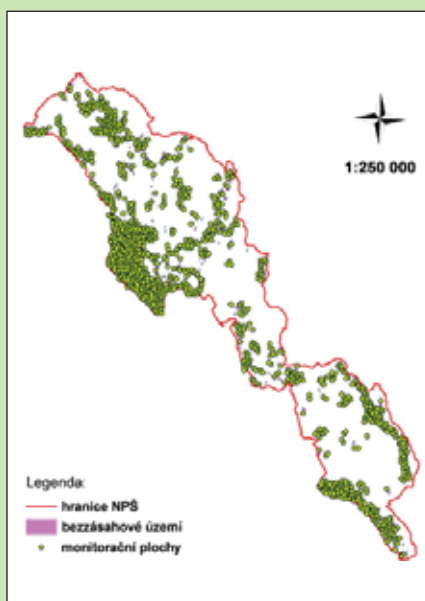
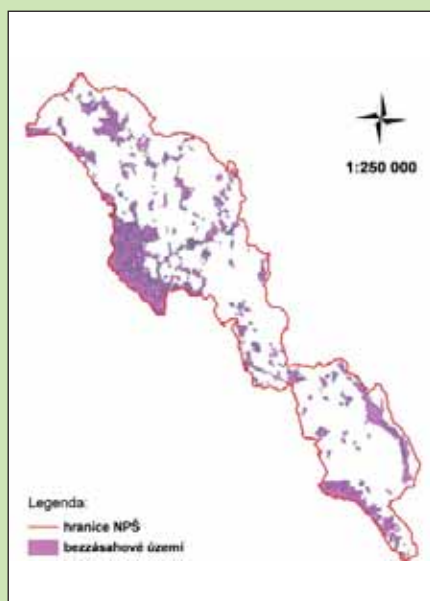
složkami. Je-li některá složka nebo proces uměle narušen, je tím ovlivněn celý ekosystém, i když to na první pohled nemusí být patrné. Chránit les v národním parku znamená chránit celý již zmíněný lesní ekosystém – vývoj a procesy, které v něm probíhají, i jeho přirozenou biodiverzitu,“ říká Aleš Kučera, vedoucí odboru ekologie lesa Správy NP a CHKO Šumava. Zatímco na 20 % parku byl les včetně polomů ponechán přirozenému vývoji (jedná se většinou o přirozené smrčiny), na 80 % území se proti kůrovci intenzivně zasahuje. Těži se zde napadené stromy, jsou nasazeny lapače a provádí se poloprovozní výzkum aplikací speciální houby *Beauveria bassiana*.

Na významné části území ponechané samovolnému vývoji se rychle dostavuje masivně vznik nového lesa. Sčítání jedinců mladých smrků proběhlo na největším a nejstarším bezzásahovém území již v roce 1998 a již tehdy bylo zřejmé, že není třeba mít obavy o budoucnost horských smrčín. Opakované měření v roce 2008 na této ploše a další měření provedené po celém území „bezzásahových“ horských smrčín potvrdily stejnou věc. Přírodní horské smrčiny se obnovují s dostatečnou intenzitou.

Jana Zvettlerová,
tisková referentka,

Správa NP a CHKO Šumava

Biomonitoring lesních ekosystémů NP Šumava

Graf na této stránce a mapka vpravo dokumentují zastoupení ploch podle počtu jedinců zmlazení (v kusech na hektar). Průměrný počet jedinců nad 10 cm je 5 043 ks/ha, maximální počet je 34 300 ks/ha, minimální počet 80 ks/ha.

Zdroj: Pavla Čížková, Správa NP a CHKO Šumava, odbor ekologie lesa – prezentace Biomonitoring lesních ekosystémů NP Šumava

Zoo Liberec – první v Česku i na Slovensku

Zoologická zahrada Liberec jako vůbec nejstarší zoo na území bývalého Československa vstoupila letos do 90. roku své existence.

Od zvěřince k chovatelské perle

Počátky zookoutku v libereckých Lidových sadech lze zaznamenat už v roce 1904, kdy zde ornitologický spolek vystavěl velkou veřejnou voliéru; ta se později rozrostla o další ptačinec a výběhy se srnčí zvěří. Z malého zvěřince převedeného v roce 1919 v první zoologickou zahradu pak během století vyrostlo sebevědomé a mezinárodně uznávané chovatelské zařízení, jímž prošly tisícovky nejrůznějších zvířat, stovky zaměstnanců a milióny návštěvníků. Svá nejslavnější období zahrada zažívala a zažívá především péčí čtyř významných ředitelů: otce-zakladatele Ericha Sluwy (1919 – 1945), Jiřího Badalce (1954 – 1982), Josefa Janečka (1982 – 2004) a Davida Nejedly (od 2004).

Sluwovy stopy lze zaznamenat již v „prehistorickém“ období zahrady, kdy byl aktivním členem ornitologického spolku. Rok po velké válce pak spolu s profesorem Fritzem Wellerem obnovují a rozšiřují zookoutek a otevírají skutečnou zoologickou zahradu, až do roku 1931 jedinou na území ČSR. V průběhu prvorepublikových let v zoo postupně vyrostl medvědinec, bazén pro lachtany, zimní hala či pavilonek pro velké šelmy. Dodnes přitom dokonce slouží bývalá administrativní budova z roku 1906 (nyní cukrárna Čapí hnízdo), která do zoo byla převezena ze starého výstaviště. Zoo v tuto dobu pečovala o zhruba 500 kusů zvířat ve 130 živočišných druzích. Sluwova éra končí po osvobození paradoxně: do ustavení národního správce v červnu 1945 udržuje provoz zoo spolu s několika ženami ze zajateckého tábora.

Až do roku 1954 pak liberecká zoo prochází těžkým obdobím i častou výměnou ředitelů a dlouhodobou stagnací přerušuje až Jiří Badalec, který nastupuje jako desátý ředitel v pořadí. Zahrada opustila do té doby „vystavovatelský“ kurs a stala se postupně chovným zařízením se zaměřením na vzácná zvířata. Trvalo však dalších dvacet let, než se Zoo Liberec dostala opět na výsluní, kde se hřeje až dodnes. V Badalcově éře pak vyrostla řada expozic a pavilónů, které již dnes neexistují.

Jsou tu ale i takové, které přes svůj špatný morální i technický stav stojí dodnes – například expozice paviánů z roku 1963, sloninec z roku 1972 či o šest let mladší administrativní budova. Zahrada v této době získává i řadu významných živočišných exponátů, na jednom z prvních míst lze jistě jmenovat lachtany hrivnaté, kočkovité šelmy či slony, jejichž chov v roce 2008 dovršil již půlstoletí. Za Badalce se navíc zoo stala masově navštěvovanou – od šedesátých let pravidelně dosahuje roční návštěvnosti přes 300 000 lidí, výjimečně i přes 400 000. Taková dlouhodobá stabilita je mimořádná.

Léta budování staveb i odborných a společenských projektů

Jméno ředitele Josefa Janečka zůstane spjato především s masivním stavebním boomem od poloviny 80. let do konce tisíciletí, kdy zahrada v epoše posamětového investičního nadšení prošla velkou modernizací. Postupně tak vyrostly stávající pavilóny žiraf (1987), hospodářský pavilón (1987), šelminec (1994), pavilón opů (1994), pavilón tropů (1999) či zimoviště plameňáků (2003). Zoologická zahrada v té době získala i řadu významných zvířecích exponátů mezi kopytníky, opy či dravci, včetně své nejznámější marketingové tváře, již jsou od roku 1994 bílí tygři. V témže roce pak byla Zoo Liberec přijata jako stálý člen do Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA).

Současný ředitel David Nejedly otevřel zahradě další dimenze tak důležité pro moderní zařízení. Zoo už není pouze množitelem vzácných druhů zvířat a jejich genetickou bankou (druhovná rozmanitost se navíc nyní více řídí možnostmi expozic a podhorským klimatem a nikoli snahou chovat vše), i když je to nadále její primární cíl, ale otevřela se širšímu pojetí vzdělávání školské i běžné veřejnosti. Díky podpoře Ministerstva životního prostředí se tak například návštěvnická část pavilónu žiraf jednoduše přetváří v edukační zákoutí, kde lze úspěšně demonstrovat rozmanitost společenstva přírody v rámci biomů. Zároveň zoo ukazuje svůj velký

potenciál místa, kde lze úspěšně a nenásilně pomáhat integraci návštěvníků ze všech sociálních a zdravotních skupin.

Liberecká zoo se zapojila i do několika mezinárodních projektů. Tři jsou vědecké – Šimpanzi ostrova Rubondo, Monitoring osla somálského v Eritreji a nejnověji konzervačně-edukační projekt na filipínských ostrovech Negros a Panay, jeden je humanitární – Pomozme budoucnosti v Burkině Faso.

Od roku 2006 se součástí zahrady stala další dvě zařízení: Městské středisko ekologické výchovy Divizna a Centrum pro zvířata v nouzi Archa se stanicí pro hendikepované tuzemské živočichy. Toto spojení je v celé republice unikátní.

*Ivan Langr, tiskový mluvčí,
Zoologická zahrada Liberec
Foto bílého tygra Tomáš Josel,
ostatní archiv Zoo Liberec*

▲ Nejstarší expozice – ptačí voliéra z roku 1904 – dnes již neexistuje.

▲ Vnitřek současného pavilónu tropů.

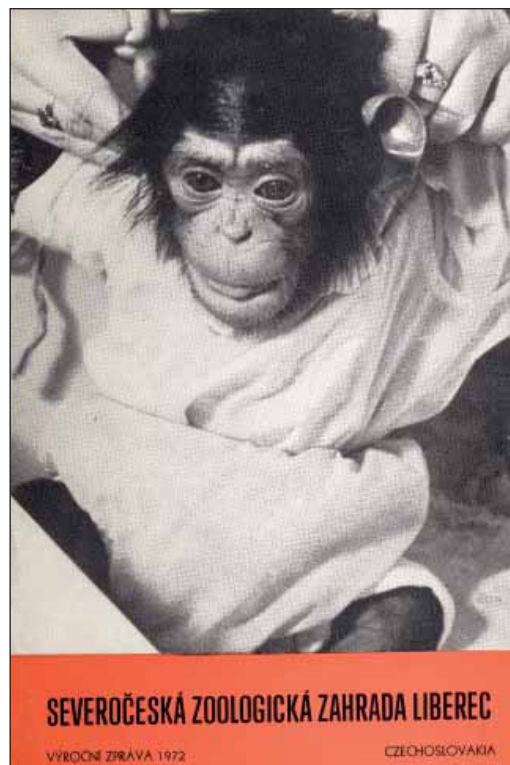
▲ První bazén lachtanů z roku 1927 (tehdy lachtani kalifornští), vlevo první ředitel zoo Erich Sluwa.

▲ Centrální část zoo v meziválečném období – s věžičkou nejstarší budova z roku 1906, dnes cukrárna Čapí hnízdo.

▲ Centrální část liberecké zoo do přestavby na začátku 90. let – dnes neexistuje už ani jedna z expozic.

▲ První mládě šimpanze odchované v Zoo Liberec – pozdější filmová hvězda Terezka (1972).

▲ Nejnovější přírůstek do rodiny bílého tygra – jednorocní samice Surya Bára, která dorazila 7. září ze Zoo Bratislava.

Otevřený dopis ministra o kůrovci na Šumavě

Ministr životního prostředí Ladislav Miko odeslal 31. srpna 2009 odpověď na dopis bývalého premiéra Miloše Zemana (dostupný např. na www.mzp.cz v sekci tiskových zpráv), který se týkal hospodaření v lesích Národního parku Šumava. Protože dopis Miloše Zemana byl označen jako otevřený, rozhodl se ministr Miko reagovat rovněž otevřenou odpovědí.

Vážený pane Zemaně,

oslovil jste mě otevřeným dopisem ve věci kůrovce a Šumavy, odpovídám proto stejným způsobem. Především mě velmi potěšilo, že jste přijal moji výzvu a chcete se na Šumavu podívat zblízka a v mém doprovodu. Věřím, že to je nejlepší způsob jak se s realitou seznámit. Bohužel (jak jsem Vám podrobněji osvětlil v soukromém dopise) ve Vámi navrženém termínu nemohu ze závažných zdravotních důvodů přijít, věřím ale, že spolu rychle najdeme termín, kdy se oba budeme schopni na Šumavě sejít. Na místě celkem nezáleží, fenomény, které Vám chci v lese předvést, jsou viditelné v různé míře prakticky všude ve vyšších partiích národního parku.

V poslední době se diskuse o Šumavě poněkud (snad předvlebně?) vyhrtila, proto se pokusím na Vaše výtky a poznámky reagovat co nejvěcněji, protože problém Šumavy je problémem věcným a odborným, pouze politicky zneužívaným (bohužel). Při naší schůzce, nebo i dříve, budete-li chtít, Vám na podporu tvrzení, která zde uvedu, můžeme poskytnout řadu statistických údajů, dat a publikovaných odborných článků. Tím bych také rád uvedl na pravou míru Vaše tvrzení, že má koncepce je v rozporu s míněním odborníků. Realita je taková, že většina (ovšem ne všichni) lesnických odborníků se kloní ke standardnímu managementu s kácením na celé ploše s odkazem na pozměnění šumavské přírody, naproti tomu převážná většina (a opět ne všichni) odborníků z oblastí ekologie, přírodovědných oborů a ochranné biologie se jednoznačně kloní k managementu kombinovanému, tj. bezzásahovému v jádrových částech doprovázenému zasahováním v ostatních částech parku, tedy k modelu, který je na Šumavě uplatňován.

Ve Vašem dopise uvádíte, že naše koncepce je, že bez zásahového režimu si příroda pomůže sama, a že tvrdíme, že když máme NP Šumava, tak žádné po století

ověřené metody ochrany lesa nepotřebujeme, necháme přírodu samovývoji a budeme čekat desítky, ba stovky let, než opět vznikne skutečný prales. Taková však naše koncepce není, i když tak často bývá zjednodušována. Koncepce je naopak vázaná na velmi strukturovaný, nikoliv uniformní přístup k šumavským lesům. V pásmu horských smrčín, většinou v 7. a 8. vegetačním stupni, existuje na Šumavě stále potenciál pro přirozený vývoj, existují i zbytky původních šumavských porostů. Ani velmi kvalifikovaní a schopní lesníci pod vedením pana ředitele Žlábků nedokázali v minulosti v těchto polohách zastavit postup kůrovcové kalamity bez ponechání obrovských ploch jednak stojících souší (přes 1200 ha), jednak gigantických holin (cca 800 ha). Důvodů je více, souvisí to s rozhodnutím bavorské strany v parku nezasahovat, s vývojem počasí, větrnými kalamitami atd. Nicméně je faktem, že stále zatím větší část toho, co tak vehementně kritizujete, správa parku převzala od zásahového a nikoliv bezzásahového režimu.

S ohledem na poslání parku (ochrana přírodních procesů), kvalitu a přírodní potenciál zdejších porostů a jejich schop-

nost přirozené regenerace a výsledky předchozího období, kdy se zasahovalo s uvedenými výsledky, byl tady nastaven bezzásahový režim. Celý proces procházel a prochází četnými peripetiemi, které jsou příliš složité pro jednoduché sdělení, ovšem mohu je samozřejmě v případě Vašeho zájmu podrobněji popsat. Tento režim byl ustanoven s vědomím, že: (a) přírodní procesy mohou vést a mnohdy povedou k postupné nebo náhlé fázi rozpadu lesa, ovšem s následnou přirozenou obnovou (což se v plné míře a dle předpokladů naplňuje, viz Bavorský park a dnes už i naše centrální zóny), a (b) v ostatní ploše, kde jsou člověkem nejvíce pozměněné smrčkové monokultury, mnohdy – jak lesníci správně uvádějí – alpského či jinak nevhodného původu, se musí velmi intenzivně lesnický, způsobem co nejvíce blízkým přírodě, zasahovat. Jak vidíte, naše koncepce není sedět se založenými rukama a čekat. Na převážné většině plochy lesů se naopak všechny Vámi zmíněné a po staletí ověřené, ba i nové a moderní metody péče o les velmi intenzivně uplatňují. Jen pro Vaši informaci, poměr je asi následující: bezzásahový režim je na cca 21 % parku (ovšem včetně slatí a rašelinišť, rašelinných smrčín apod.), na dalších cca

Foto archiv MŽP

9 % je režim přechodový (zasahuje se, ale bez destruktivních metod) a na zbývajících 70 % se uplatňuje standardní a mnohdy velmi intenzivní lesnický management (ten má mj. zajistit, aby vliv kůrovce ze Šumavy na okolí či na majetek nestátních vlastníků byl minimalizován).

Tím současně odpovídám na Váš argument o Schwarzenberském kanálu. Samozřejmě byl zřízen ke plavení dříví do Vídně, samozřejmě, že se les využíval a těžilo se v něm. V zásahových zónách se však dnes těží také a někdy možná více než tehdy (bohužel, např. po orkánu Kyrill to byla jediná možnost). Mimochodem, podle dostupných informací se i v době jeho provozu záměrně vynechávala těžba ve vrcholových partiích Šumavy, protože bylo dostatek mnohem jednodušší dostupného dříví v okolí kanálu. I v případech, kdy těžba pomístně proběhla výše, zjevně tehdejší lesníci nechávali kusy porostu či výstavky pralesních smrků. Naše dnešní analýzy dokazují jednoznačně přítomnost jednotlivých smrků či jejich skupin ve věku přes 200, ba i přes 300 let.

Ještě k té idylce několikasetletého bezproblémového lesního hospodaření: Nejpodstatnějším a nejčastěji opakovaným argumentem dnešních diskusí je, že na většině území (nebo dokonce celém území!) dnešního parku je les pozměněn, stejnověký atd., zejména v důsledku jeho masivní výsadby v minulosti. Je třeba vzít v úvahu, že k ní došlo po obrovské, masivní kůrovcové kalamitě (někdy kolem roku 1870), která vešla nejen do lesnické historie, ale i do krásné literatury. Pak následovalo ještě několik kalamit, ovšem už obvykle menších. Pane Zemaně, v roce 1870 ještě nebyl žádný národní park, ani teorie bezzásahovosti, zasahovalo a těžilo se naplno, přesto ony ověřené lesnické metody nedokázaly kalamitu zastavit. Občas to prostě nefunguje – stejně jako hráze proti povodním.

Obvinil jste mě, ředitele parku a Stranu zelených z nezodpovědnosti. No, já jsem ministrem tři měsíce a obcím i krajům jsem jako první věc navrhl, abychom společně dali dohromady vizi, která stav stabilizuje alespoň na 10 let. Přes všechny mediální třenice na tomto návrhu pracuji a třeba se nám všem podaří přejít k věčné diskusi. K ostatním se vyjádřím jen obecně – bezzásahový režim ve vybraných částech parku byl už u jeho zrodu před dvaceti lety, pak se od něj na chvíli odešlo a zase se uplatňuje už od dob ministra Ambroz-

ka. Kůrovec byl na Šumavě stále a bude i v budoucnosti. Takže obviňovat současné činitele resp. stranu, která do dění zasáhla poslední tři roky, je podle mého poněkud schematické a možná i laciné.

Píšete, že jsem konečně po Vaší intervenci vyrazil na Šumavu ze své kanceláře i já. Ta poznámka je jedovatá, ale neodpovídá skutečnosti. Byl jsem téměř deset let inspektorem České inspekce životního prostředí a na Šumavu chodil řešit krádeže dřeva, nelegální těžbu a nedodržování ochranného režimu mnohokrát ročně. Pak jsem byl náměstkem ministra a jednal jsem pravidelně s obcemi i kraji, na Šumavě jsem byl mnohokrát, nemám úplnou statistiku. Starostové Vám to potvrdí – ostatně od té doby mají např. kompenzovány ztráty na daních, které jim předchází management nebyl ochoten pravidelně zajistit. Projednávali jsme dokument O Šumavě společně, vyjednával jsem opakovaně a velmi detailně s předchozím hejtmánem i zástupci obcí a podnikatelských subjektů tzv. velkou dohodu o Šumavě. Dokonce i během mé práce v Evropské komisi v Bruselu jsem Šumavu několikrát navštívil, sledoval vývoj, propagoval tento náš klenot v Evropě i zahraničí a snažil se změnit image parku vnímaného jako park, který nesplňuje parametry národního parku. Od té doby, co jsem ministrem, a dříve, než jste uveřejnil svůj dopis, jsem byl na Šumavě několikrát, třikrát jsem jednal se starosty, resp. jejich zástupci, několikrát jsem se sešel s panem hejtmánem Zimolou (podotýkám, že nejedná z mé iniciativy) i paní hejtmankou Emmerovou. Opravdu není potřeba Vašich obvinění, abych se „papalášsky“ vybral na Šumavu podívat. Možná také nevíte, že jsem vzděláním zoolog a ekolog, zadával jsem na Šumavě vícero studií a některých z nich jsem sám autorem či spoluautorem. Pravda, nelétám tam vrtulníkem a o mé přítomnosti vždycky noviny nepišou.

Ale abych se vrátil k šumavským lesům. Tak trochu zpochybňujete přirozenou obnovu v lese (Potěmkinovy vesnice). Uvidíte ji sám, pokud chcete zatím drobnější stromky opravdu vidět. Obnova nastává všude, někde dříve a někde později, někde řídké a někde masivně. To je právě základ věkově a prostorově rozrůzněného lesa, který je lepší než stejnověký a všude stejně hustý, podle norem a do dvou let po vytěžení (podle zákona) vysázený les. Na bavorské straně mají o dvacet let bezzásahového vývoje více, doporučuji se jít podívat, co les sám umí, opravdu to

stojí za to a nepochybuji, že to přesvědčí každého. Nemusíte čekat ani stovky ani tisíce let. Jedna nebo dvě dekády to ale budou. Připomínám ale, že vysazené sazeničky neporostou o nic rychleji, spíše pomaleji (zejména zase v nejvyšších polohách), protože bez ochrany a živin od odumírající předchozí generace lesa často hynou a musí se opakovaně dosazovat.

Závěrem k tolik opakovanému tvrzení o experimentu, neověřeným dohadům atd. Princip bezzásahovosti není naším vynálezem. Platí pro všechny parky, které nejprestižnější světová organizace ochrany přírody – IUCN – zařazuje do své kategorie II, tedy národní park. V Evropě se uplatňuje na řadě míst, včetně míst se smrkovými porosty jako na Šumavě. Deset nebo jedenáct evropských parků nese dokonce certifikát PAN Parks, tj. certifikát bezzásahové divočiny na souvislé ploše nejméně 10 tis. hektarů. Bezzásahové parky nejsou jenom na boreálním severu, jak se říká – jsou i v Itálii, Slovinsku, Polsku, Portugalsku. Všechny německé parky (nejen tedy bavorský na druhé straně hranice) mají z principu zakotvena bezzásahová území, podle stavu parku v různé fázi naplnění (nejdál jsou právě na bavorské straně Šumavy a v NP Berchtesgaden).

Osobně jsem se účastnil několika odborných lesnických konferencí o kůrovci a viděl jsem zkušenosti ze Švýcarska, Polska, Slovenska, Litvy a dalších zemí. Polský institut výzkumu lesa např. prezentoval, že v těchto nadmořských výškách byl průběh kůrovcové kalamity stejný, ať se zasahovalo, či nikoliv. Švýcarští lesníci prezentovali, že při velkých kalamitách typu orkánu Kyrill je mnohem významnější zasahovat po okrajích kalamity než odstraňovat veškeré spadlé dřevo atd. atd. Vedle toho máme výsledky práce ekologů, klimatologů, hydrologů a pedologů či pedobiologů. Tyto práce potvrzují, že situace v lese s usychajícím stromovým patrem ve fázi rozpadu je vždy lepší a blíže původním podmínkám než situace na vytěžené holině.

Zjednodušeně řečeno, vysychající stromy stále ještě zaručují kontinuitu lesního prostředí (byť omezeně), holiny po těžbách už nikoliv, a to ani po dosazení mladých stromků. Existuje prostě celá řada odborných podkladů, které k rozhodnutí o diferencovaném managementu vedly a které jej odborně zaštiťují. Lze namítnout, že ponecháním bezzásahových zón se přenesou kůrovcové holiny níže. Na některých místech tomu tak opravdu bude, tady js-

me ale právě v onom méně hodnotném, pozmeněném lese, jehož obnova je navíc jednodušší než ve vrcholových partiích.

Navíc, přes katastrofální a v době našeho života bezprecedentní rozměry orkánu Kyrill, zatím vzniklé holiny v zásahových zónách zdaleka nedosahují rozměrů, které jste viděl ve vrcholových částech Šumavy, a které zde vznikly v době masivního zasahování.

Vážený pane Zemane, doufám, že alespoň některé důvody, které motivují diferencovaný management na Šumavě, akceptující (na čtvrtině či třetině plochy) přírodní procesy a bezzásahový management a samozřejmě používající standardní, zásahový, přírodě blízký management na celé zbývající ploše parku, doplní informace a přivedou Vás k zamyšlení v širším odborném kontextu. Více Vám můžu ukázat na místě (např. otázku zachování

či rozkladu živin a humusu, vyplavování toxických látek do půdy, půdní struktury a na to navázané schopnosti zadržet vodu atd.) nebo při jiném našem setkání. Čím méně zpolitizovaná a vyhocená a čím více odborná, pragmatická a věcná diskuse se bude vést, tím lépe pro Šumavu i pro lidi kteří ji obývají či navštěvují.

S pozdravem

Ladislav Miko

Bioakademie 2009

oči účastníků

Jedna z nejdůležitějších konferencí ekologického zemědělství ve střední a východní Evropě Bioakademie 2009 se konala letos už po deváté. Konference hostila jako každoročně Zahradnická fakulta MZLU v Lednici na Moravě, podporu akci poskytlo i Ministerstvo životního prostředí. Informace o konferenci najdete v předchozím čísle Zpravodaje MŽP, tentokrát nabízíme dva ohlasy přímých účastníků konference.

Milan Berka, ředitel Kontroly ekologického zemědělství, KEZ, o. p. s.

Bioakademie se účastním již pět let. Témata té letošní byla připravena velice dobře, ale spíše pro vědce a výzkumníky z ekozemědělství. Pro ekologické podnikatele byla většina témat trochu vzdálena od praxe, proto i účast této skupiny byla nízká. Mě nejvíce zaujal Martin Ott ze švýcarského FiBLu, když mluvil na téma: Hodnoty ekologického zemědělství – ekologické a sociální jednání v konkrétních situacích. Jeho přednášku by měli slyšet zemědělci, státní úředníci i studenti z oboru.

Soudím, že Bioakademie by měla oslovit všechny, kdo se ekologickým zemědělstvím zabývají. Proto je třeba opravdu dobře vybrat vhodná témata – pro vědce a výzkumníky, ale i pro producenty biopotravin. Má-li se zvýšit účast ekologických podnikatelů, musí režie Bioakademie konzultovat témata, která jsou pro ně naléhavá, i s lidmi, kteří slabá místa ekozemědělství v ČR znají.

Martina Eiseltová, vědecká sekretářka Výzkumného ústavu rostlinné výroby v Praze-Ruzyni, spoluzakladatelka nevládní organizace Environment and Wetland Centre

Letošní ročník byl opět velice příjemným setkáním odborníků se zájmem o ekozemědělství. Přestože vědecká konference je součástí Bioakademie již druhým

rokem, zdá se stále ještě být popelkou ve srovnání s konferencí pro praxi. Na vědeckém fóru převládla krátká posterová sdělení nad souhrnnějšími ústními prezentacemi. Kladu si otázku: bylo záměrem dát příležitost většímu počtu vědců, jejichž výsledky bádání zatím nedosáhly úrovně nezbytné pro osobní prezentaci, či o účast na této konferenci nemají osobnosti oboru zájem?

V Lednici bylo též nemálo účastníků, kteří často váhali, kterou sekci navštívit, aby vyslechli všechny zajímavé přednášky. Stojí za úvahu, zda celkem komorní konferenci dělit na dvě sekce, či naopak vědeckou obec a praktiky co nejvíc sblížit při společných přednáškách. V tomto duchu ostatně apeloval dr. Urs Niggli, ředitel Výzkumného ústavu pro ekologické zemědělství FiBL ve Švýcarsku, když zdůraznil, že výzkum má být dělán pro zemědělce a s nimi a také mezi zemědělci by mělo co nejvíce docházet k výměně zkušeností. Plenární přednášky by mohly být doplněny workshopy ke stěžejním tématům praxe a významným přínosům aplikovaného výzkumu. Bioakademie by tak byla opravdu unikátní platformou pro setkávání praktiků a vědců.

Organické zemědělství není jen produkcí biopotravin – má výrazně přispívat k udržitelnému hospodaření v krajině. Stěžejními tématy tak jsou recyklace živin, udržování krátkého koloběhu vody, zlepšení vazby uhlíku v agroekosysté-

mech, energetická soběstačnost farem. Možné přínosy ekologického hospodaření v těchto směrech zmínil v podnětné přednášce dr. Lampkin z Velké Británie – ovšem jen jako zamyšlení, bez prezentace úspěšných projektů z praxe vhodných k následování, bez jejich případné diskuse při workshopech. Přitom by zde mohla Bioakademie aspirovat na vznik mezioborové platformy spojující např. funkčně ekosystémově smýšlejícím biologi a ochránce přírody, kteří se zasazují o obnovu přirozených vodních a mokřadních ekosystémů v krajině v zájmu přirozené retence vody, zadržování a recyklace živin, což má další přínosy pro krajinu i místní klima.

Dr. Lampkin též upozornil na opomíjený princip spotřeby bioproduktů v místě jejich produkce. Tzv. ekologická stopa biopotravin je přitom dobrým měřítkem jejich opravdové ekologičnosti. Inspirační byly v tomto smyslu dvě přednášky o regionálních známkách v Rakousku a Německu.

Trochu zarážející bylo, že pořadatelská země nenabídla prostor k prezentaci českých biozemědělců formou zvané přednášky. Přece i u nás máme úspěšné biosedláky, kteří se mohou podělit o zkušenosti na mezinárodním fóru a být inspirací pro další.

Připravil Karel Merhaut

Publikace

Environmentální technologie a ekoinovace v České republice

Česko-anglická publikace vyšla u příležitosti českého předsednictví EU. Využívání environmentálních technologií a podpora ekoinovací je v současné době věnována velká pozornost v celosvětovém měřítku. Evropská komise považuje tuto oblast za jednu z klíčových pro další ekonomický rozvoj zemí EU. Proto je na celoevropské i národní úrovni realizována řada programů na podporu environmentálních technologií, které jsou zaměřeny na co možná nejširší spektrum ekoinovací a environmentálních technologií tak, aby byly uplatněny ve všech průmyslových odvětvích. Hlavním cílem publikace je představení problematiky a zmapování aktuální situace technologií přátelských k životnímu prostředí v ČR.

Vydala CENIA, česká informační agentura životního prostředí, 2009

Vydala CENIA,
česká informační agentura životního prostředí, 2009

Filmy

Ekofilm 2009

V době, kdy vychází toto číslo Zpravodaje MŽP, vrcholí 35. ročník Mezinárodního filmového festivalu o životním prostředí, přírodním a kulturním dědictví – Ekofilm, probíhající ve dnech 5. – 11. října v Českých Budějovicích a v Českém Krumlově. Letošní Ekofilm nabízí k vidění rekordní počet filmů: celkem jich bylo přihlášeno 225 ze 40 zemí světa. Nejpočetněji je 69 snímků zastoupená Česká republika. O tom, kdo si odnesl ceny a jak proběhl celý festival, vás budeme informovat v příštím čísle. Z atraktivní festivalové nabídky vybíráme:

Čas hlupáků

Velká Británie, 2008, režie Franny Armstrong
Zvláštní uvedení

Píše se rok 2055 a my se ocitáme v archivu lidstva v Antarktidě. Zarmoucený archivář nás provádí filmovými materiály ze začátku 21. století, aby nám ukázal začátek konce; čas, kdy bylo ještě možné odvrátit nezadržitelnou katastrofu. Indicií byla řada: globální oteplování a s ním související přírodní katastrofy svědčily o nezodpovědném chování lidí, sledujících pouze zisk bez ohledu na možné důsledky. Dokumentární velkoformát přehledně a naléhavě předkládá argumenty pro potřebnou změnu chování člověka na planetě Zemi a rekapituluje více i méně známá řešení pro zlepšení současné situace. Snímek získal v roce 2008 nominaci na Oscara.

www.ekofilm.cz

Poštovní známky

Cyklus biosférické rezervace

Česká pošta vydala v září aršík čtyř známek v nominálních hodnotách 10, 12, 14 a 17 Kč z cyklu Ochrana přírody – biosférické rezervace UNESCO. Nový aršík seznamuje s typickými druhy Biosférické rezervace Křivoklátsko. Návrh od manželů Knotkových ztvárnil rytec M. Srba. Znamky jsou vytištěné kombinací ocelotisk a ofset. V polovině příštího roku se chystá vydání další části cyklu – Biosférické rezervace Dolní Morava (Pálava spolu s Podlužím).

KDE NÁS NAJDETE

→ Ozvěny Ekofilmu Drážďany

22. 10 – 28. 10. 2009 v kině Casablanca (23. Friedenstr., 01097 Dresden). Přehlídka 20 filmů oceněných na Ekofilmu v letech 2003 – 2009. Jako hosté režisér Steve Lichtag a za Ekofilm RNDr. Jitka Radová. Přehlídku a propagaci festivalu Ekofilm organizuje a zajišťuje ve spolupráci s MŽP České centrum Drážďany. <http://www.czechcentres.cz/dresden>

→ Vyhlášení soutěže Můj kousek Země 2009

22. října od 13 hodin proběhne v budově České geologické služby (ČGS) vyhlášení vítězů výtvarné soutěže pro děti a mládež Můj kousek Země, kterou pořádá ČGS a MŽP. V letošním ročníku soutěže byly inspirací pro výtvarné práce exempláře z paleontologických a mineralogicko-geologických kolekcí ČGS. Více o soutěži: www.geology.cz/soutez-2009

→ Týká se to také tebe

34. ročník mezinárodní filmové soutěže Týká se to také tebe (TSTTT) s tematikou životního prostředí proběhne ve dnech 23. až 29. listopadu 2009 ve městech Zlín, Uherský Brod a Uherské Hradiště. TSTTT je tematický mezinárodní festival filmů a videoprogramů, jehož součástí je doprovodný odborný a kulturní společenský program – přednášky, semináře, konference, výstavy, umělecké pořady. Více na: www.tsttt.cz

→ Veletrh Aqua-therm

Veletrh Aqua-therm Praha zařazený MŽP se uskuteční v termínu od 24. do 28. listopadu 2009 na pražském výstavišti PVA Letňany. Mezinárodní odborný veletrh vytápění, ventilace, klimatizační, měřicí, regulační, sanitární a ekologické techniky Aqua-therm Praha hostí každý rok přes 400 firem z celého světa a průměrně projde jeho branami přes 40 000 návštěvníků. Na veletrhu proběhne prezentace výrobků nesoucích ochrannou známku Ekologicky šetrný výrobek a rovněž se představí projekt Partnerství v rámci programu Zelená úsporám.

→ Seminář k publikaci Češi ve spotřebitelském ráji (!?)

Seminář k prezentaci nové publikace Češi ve spotřebitelském ráji (!?); Vývoj spotřeby českých domácností v posledních dvaceti letech, která je příspěvkem k tématu udržitelné spotřeby a je vhodným zdrojem dat a informací nejen pro odborníky, ale i např. pedagogy (doplnění k výukovému programu (Ne)kup to!), se bude konat 22. října 2009 od 10 hodin v budově MŽP v Praze. Účastníci semináře obdrží publikaci zdarma na místě. Více informací: www.mzp.cz

→ Výstava Naše národní parky – zelené mosty Evropy

Ve druhé polovině října bude výstava otevřena ve středisku ekologické výchovy Toulcův dvůr v Praze.

Marta Kubišová

Koncert pro stromy

Vyhlášení Stromu roku 2009

Čtvrtek 22. října v 19.30

Divadlo Reduta, Brno

Klavírní doprovod Petr Malásek, slovem provází Milan Hein.

Vstupenky v síti Ticketstream a v ekologické poradně Veronica,

Panská 9, Brno. www.stromzivota.cz

Spoluvyhlašovatel ankety

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

PROSTROM
KONKOPACE PŘÍRODY A ŽELIZ

**ČESKOMORAVSKÝ
CEMENT**
PRACOVNÍKOVÉHO ÚSTAVU

TICKETSTREAM
www.ts1.cz +420 224 263 049

SEZNAM.CZ

Mediální partneři

Vstupenky v síti TICKETSTREAM včetně všech cestovních kanceláří ČEDOK a FIRO-tour a knihkupectví KANZELSBERGER, www.ticketstream.cz,
tel. 224 263 049, e-mail: ticket@ticketstream.cz. Na tuto akci můžete zakoupit , které si zaplatíte a ihned vytisknete z pohodlí svého domova!

Zpravodaj Ministerstva životního prostředí ■ Ročník XIX, číslo 10/2009 ■ Vychází 11 čísel ročně ■ Vydává Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10, tel. 267 122 549, www.mzp.cz ■ Odpovědná redaktorka Mgr. Hana Kolářová, tel. 261 910 608, e-mail hana.kolarova@tiscali.cz ■ Grafická úprava Michal Vacátko; fotografie bez uvedení zdroje jsou z archivu Michal Vacátko ■ Tisk PBtisk, s. r. o. ■ Prosíme zájemce o odběr Zpravodaje MŽP, Věstníku MŽP a Zpravodaje EIA-IPPC-SEA, aby svou žádost a adresu k zasílání oznámili na e-mail zpravodaj@mzp.cz – budou tato periodika dostávat zdarma. Na stejný e-mail můžete psát i své dotazy a náměty. ■ MK ČR E 6189 ■ ISSN – tištěná verze 0862-9005

